

SIUMUT

NUNARPUT – Inuit Nunaat

POLITISKE MÅL

2023 – 2026

Landspolitiske målsætninger

Qasigiannnguit juli 2023

INDHOLD

SIUMUTS GRUNDSÆTNINGER	4
S I U M U T	5
VI ARBEJDER FOR EN STATSdannelse	7
ØKONOMISK POLITIK	9
DEN GLOBALE VERDEN	12
ARBEJDSMARKED	13
HANDEL	16
Handel i hjemmemarkedet	17
ERHVERV	18
LEVENDE RESSOURCER	20
FISKERI	22
FANGST	25
LANDBRUG OG HUSDYRHOLD	27
MILJØ OG NATUR	29
ENERGI	31
KOMMUNIKATION	33
PASSAGER- OG GODSTRANSPORT	35
TURISME	38
BOLIGER OG BYGGERI	40
MINEDRIFT OG FOSSILE BRÆNDSTOFFER	44
FLEKSIBEL OG SAMMENHÆNGENDE UDDANNELSE	47
FØRSKOLE	49
FOLKESKOLEN	50
ERHVERVSUDDANNELSER	51
FORSKNINGSBASEREDE UDDANNELSER	53
FAMILIER	54
SUNDHED	55

BØRN OG UNGE	59
DE ÆLDRE	61
DET SOCIALE OMRÅDE	63
PERSONER MED HANDICAP	65
FOREBYGGELSE OG BEHANDLING	67
NATIONALE SKIKKE – KULTUR	68
IDRÆT	70
MENIGHEDEN – KIRKEN.....	71
KOMMUNER	72
OFFENTLIG ADMINISTRATION	74
SELVSTYREEJEDE VIRKSOMHEDER.....	75
PRIVATISERING	76
RETSVÆSENET.....	77
FORANSTALTNING OG KRIMINALFORSORG	78
POLITI.....	79
UDENRIGSFORHOLD	80
FORSVAR – REDNINGSTJENESTE.....	84
BEREDSKAB - BRANDVÆSEN.....	86

SIUMUTS GRUNDSÆTNINGER

At skabe et homogent, aktivt og livskraftigt samfund som solidt kan stå på egne ben og som inderst føler deres ansvarlighed som ét bevidst samfund.

At skabe et samfund, som gennem ansvarsfuld udnyttelse af Vort Lands egne ressourcer, samt gennem nødvendige tilførsler udefra formår, at stå på egne ben.

At skabe Vort velfærdssamfund ud fra lige og bedre vilkår for alle og som helhed giver lige muligheder for alle.

At skabe et samfund i Vort Land med ligestilling som fundament, uanset fødested, køn eller religion.

At skabe et økonomisk og politisk uafhængig samfund.

At styrke og vægte en åben og demokratisk ledelse i Vort Land.

At give borgere i Vort samfund de bedste muligheder for proaktivt, at udvikle sig med ansvarlighed, sundhedsfremme og frihed som de bærende indre værdier.

At man ud fra bæredygtigheds princippet som mindset, bevarer miljø og de levende ressourcer i Vort Land.

At skabe et samfund ud fra et uddannelses niveau, der på internationalt plan er konkurrencedygtigt.

At værne om de gældende globale menneskerettigheder i Vort Land.

SIUMUT

Siumut blev stiftet som parti i dagene 28, 29 og 30. juli 1977 i Upernaviarsuk i nærheden af Qaqortoq. Siumut er en politisk bevægelse, forankret med rod i den brede grønlandske befolkning. Bevægelsen lagde grobund for et organiseret opposition af den Danske Stats kolonialisme i Grønland.

Siumuts idégrundlag er ikke, en forestilling om en bestemt bestandigt fastlåst samfundsstruktur.

Det er et menneskerettighedssyn, og en idé om, et samfund af frie, aktive, samarbejdende borgere - et fuldt gennemført politisk og økonomisk demokrati, hvor der er social retfærdighed, ligeværdighed og frie muligheder for kulturel udfoldelse samt ubegrænsede initiativmuligheder, hvilket er med til at skabe et fundament for et godt menneskesyn.

Viljen til, at kunne samarbejde og være i dialog med andre, er noget vi i særdeleshed vægter meget højt. På den måde vil man regeringspolitisk og samfundsmæssigt kunne komme i kompromis og derved undgå unødige højlydte meningsudvekslinger.

Klare målsætninger og undervejs have viljen til kompromis er under det samme formål. Derudover vægtes det højt, at demokratiet skal herske hos vore medlemmer.

En politisk bevægelse med mange tilhængere, grundfæstede holdninger og veldefinerede mål har netop styrken til at formidle samarbejde med andre.

Det er Siumuts målsætning at skabe et velfærdsbaseret samfund, et kollektivt samfund, som er tilpasningsdygtigt, som har udvikler genet, som har respekt over for miljøet og som udnytter det som naturen har at tilbyde og som aktiv deltager hos verdenssamfundet som internationale borgere.

TILLID TIL MENNESKET – MED TROEN PÅ FREMTIDEN

Siumuts grundliggende ideologi baserer sig på den demokratiske socialisme. Siumuts mål er at frigøre mennesket, sikre dets tryghed og give det mulighed for frit at bestemme sit eget liv i ansvarlighed over for sig selv og over for fællesskabet, over for naturen samtidig med, at tage ansvar for de kommende generationer.

Menneskets værdighed skal respekteres. Derfor værner vi om retssamfundet og de grundlæggende menneskerettigheder.

Enhver borger skal have ret til medbestemmelse i sit hverdags liv og om samfundets organisering på alle niveauer. Vi vil et samfund, der rækker hånden ud til alle og et samfund der har brug for alle fra enhver samfundslag.

Siumut er stærk tilknyttet til kravet om den personlige frihed, kravet om mulighederne hos arbejdsmarkedet, kravet om retfærdig økonomisk politik og lighed iforbindelse med mulighederne for samfundsmæssige økonomiske fordele for alle.

VI ARBEJDER FOR EN STATSdannelse

Siumut har stået i front i arbejdet med at indføre og færdiggøre Hjemmestyret lige siden etableringen af Grønlands Hjemmestyre i 1979 og ydermere har Siumut beholdt ledelsen af landet og indført Selvstyret i 2009. Siumut ser Selvstyreordningen som en overgangsordning til den endelige selvstændighed, derfor har Siumut også meget kursbestemt haft førertrøjen på i forbindelse med forberedelsen af dannelsen af en Grundlov, en lov som Kalaallit selv står for og som de selv udformer.

Siumut mener, at vi skal stå bag roret til det næste skridt i forbindelse med dannelsen af vores egen stat, Siumut ser det næste skridt til overgangen med alvorlige øjne. Med ansvaret følger en politisk forpligtigelse til, at overfor befolkningen grundigt belyse de økonomiske aspekter som måtte følge med dannelsen af vores egen stat og det ligger ligeledes naturligt, at man nøje planlagt inddrager befolkningen med en folkeafstemning.

Siumut mener at der skal være respekt om samfundets ret til at bestemme over egne forhold. Det er Siumuts mål at Vort Land bliver en selvstændig stat, der ikke skal herske tvivl om ejerskabet af dette land, at vi tager det fulde ansvar i samtlige forhold der vedrører os, – uden, at udefrakommende prøver, at fratage os pagajen fra kajakken, som har sat kursen mod selvstændigheden. I kølvandet på dette skal vi ikke længere anse os som et land under en koloniherrredømme og vi skal herfor tage et ansvar, uden at vi forhaster os; men er grundige i foretagne pejlinger under denne rejse.

Grundlovskommissionen har netop, under ledelse af Siumut, været i færd med at udarbejde vores kommende grundlov. Siumut arbejder for at det Grønlandske folk selv skal bestemme hvilken statsgrundlag vi ønsker at danne og hvordan denne skal udformes, og dette vil grundfæstes i den kommende grundlov. Det er derfor vigtigt for Siumut, at der er en grundig borgerinddragelse og dialog omkring betænkningen af den kommende grundlov samt vigtigheden i, at vi sammen uden ophold sætter kursen for det videre forløb.

Siumut vil samarbejde om at løbende orientere og debattere arbejdet mod statsdannelsen, ligesom Siumut vil arbejde for, at der arrangeres en konferende om statsdannelsen.

Der skal fortsat arbejdes for dannelsen af en stat; med behov for alle hænder der er rede til, at bidrage og ad denne vej skabe et ansvarsgivende ejerskab af selvstændighed.

Der skal nedsættes et særligt samarbejdsorgan omkring vort lands overtagelse af ansvarsområder fra Danmark, og organet vil vurdere rækkefølgen for overtagelser og tidsfæste disse. Der skal arbejdes for, at ansvarsområder som iflg. Selvstyreloven skal revurderes, er behandlet inden udgangen af næste valgperiode.

I løbet af 15 år, skal tilskud periodevis formindskes, idet Selvstændigheden skal være baseret på, at vi samfundsøkonomisk skal være selv bærende. Fundamentet i dette skal være, handel, i særdeleshed videre forarbejdning af råvarer indenfor fiskeriet og forhøjne indtægterne ved de forskellige handelsområder.

Den Selvstændighed som vi selv vil skabe, skal ikke lyde som om, at det er noget som vi overlader til andre; det skal ikke forlyde, at den Selvstændighed som vi har er på bekostning af andre.

Vi skal med prioritering af vores identitet og kultur hos de forskellige arbejdspladser komme videre, vi skal ligeledes bedre udnytte vores økonomiske situation samt de råvarer til husholdningen, denne form for bedre udnyttelse har vi set i Island – vi skal have mere fokus på vort lands egen forsyning.

Flagbestemmelser skal allerede nu i skrivende stund forberedes til statsdannelsen.

Da grønlænderne er en del af de Arktiske folk, vil Siumut arbejde for at de Arktiske lande i fællesskab udarbejder en strategi for dyreliv og natur. Herunder vil Siumut også arbejde for, at folket hos de Arktiske lande uhindret kan rejse på tværs af landegrænserne, ligeledes vil Siumut arbejde for, at de Vestlige Arktiske lande har en samlet råd, bestående af deres respektive folkevalgte, på denne måde kan vi forhøje samarbejdet imellem de Arktiske lande.

Siumut ønsker, at vi - Grønlands befolkning får frihed og retten til selv at tale Vort Lands sag med andre lande - uden at blive dikteret og kontrolleret af andre. Udenrigspolitikken for vort land skal både tages op til revision og styrkes.

Siumut vil arbejde for, at vi skal hjemtage statsborgerskabs anliggender og dialog med staten skal iværksættes mhp. ændring af fællesskabsstrukturen; en struktur der skal være baseret på flere staters gensidige fællesskabsstruktur (Free Association). Der skal etableres et Departement der i særdeleshed skal arbejde med forberedelse af arbejdsopgaverne for etablering den reelle selvstændighed og Selvstændighedsloven.

Siumut ønsker at skabe et velfærdsbaseret samfund som kommer alle til gode og som giver lige muligheder for alle i alle samfundslag.

Siumut ønsker at skabe et velfærdssamfund i Vort Land baseret på ligestilling, uanset -fødested, -køn, - trosretning eller uden hensyntagen til etnicitet.

Et moderne velfærdssamfund med frihed og tryghed hvor alle borgere vil kunne udvikle sig, hvis alle føler et ansvar for deres egen tilværelse, for familierne og vennerne, for naboer og arbejdskammeraterne, og for det øvrige samfund.

Der skal ske en opfølgende indsats for Forsoningskommissionens betænkning som har følgende overskrift: "Vi forstår fortiden - Vi tager ansvar for nutiden - Vi arbejder for en bedre fremtid".

Lighed indebærer også retten til uddannelse for alle - og lige ret til arbejde ud fra egne kompetencer. Lige muligheder skal være demokratiets grundvold ud fra ideen om, at alle borgere er lige.

Vi er en forholdsmæssig lille befolkning i det grønlandske samfund og det må vi anerkende og må/-skal indrette os efter. Samfundet skal lige så indrettes, således at alle kan gøre brug af deres kompetencer som ønsket, vi skal dog også huske at tage vare på den kollektive ånd i samfundet.

ØKONOMISK POLITIK

Enhver finanspolitisk initiativ skal sigte på et økonomisk selv bærende og økonomisk uafhængig Grønland. Dette skal opnås gennem en målrettet kontinuerlig udvikling af indenlands og eksportproduktionen. Vi skal i finanspolitikken sikre, at befolkningen har sikre økonomiske rammer, ligesom vi løbende skal arbejde for at forbedre vilkårene under disse rammer.

Enhver ressource i vores land er samfundets ejendom. Udnyttelsen af vore ressourcer til fordel for samfundet skal være grundlaget for hele samfundets økonomiske vækst. Vores land og dets befolkning skal sikres størst mulig indtægt ved handel med landets levende og ikke levende ressourcer, samt skal det sikres, og realiseres, at enhver form for produktion af disse ressourceformer skal være på basis af størst mulig grøn energi.

Her i landet skal vi udvikle forsvarlige flerstrengede erhvervsformer der baseres på fiskeri, landbrug, fiske/-råstof industri baseret på grønenergi, turisme samt landets unikke ressourcer, såsom vand, gletscher, smykker af sten m.v.

Produktionen og erhvervslivet her i landet skal være internationalt konkurrencedygtig, og man skal bestræbe sig for at disse har konkurrencedygtige omkostningsstrukturer.

Fiskernes og fiskeerhvervets samt fiskeindustriens økonomi skal forbedres markant i de næst kommende år. Dette skal ske gennem reformering af fiskeriloven og kvotetildelingerne samt gennem krav om produktion af helfabrikata samt gennem reform af eksporthandelen.

Siumut vil føre an for analysearbejdet og derfra vurderinger, med at nogle af selskaberne eksporterer deres varer (transfer pricing) til deres datterselskaber i Danmark, med priser der blot dækker deres omkostninger.

Siumut vil arbejde for etablering af en instans der kontinuerlig skal belyse befolkningen om handel og de medfølgende økonomiske aspekter der er forbundet med handler. Derfor vil Siumut realisere etableringen af en enhed der løbende skal analysere både økonomiske og politiske tendenser.

Siumut arbejder for at alle landets regioner skal have muligheden for, at udvikles mere ligeligt. Med udgangspunkt i muligheder i hovedbyerne, skal der arbejdes på at skabe lige vilkår til alle borgerne i landet, ligesom vi arbejder på, at der skal være mulighed for direkte bankbetjening.

I samarbejde og inddragelse af kommunerne, skal der udarbejdes grundlag for at kunne vurdere bostedernes udviklingsmuligheder. Man skal skabe udviklingsplaner for bygder med tæt inddragelse af alle implicerede parter hos bygdebefolkningen.

Samtlige offentligt ejede selskaber skal have afdelinger i alle regioner, og decentraliseringen skal løbende vurderes.

I de kommende år skal vort lands samarbejde med Danmarks Nationalbank styrkes på det politiske niveau, dette i relief med forberedelsen af statsdannelsen.

For at sikre lige økonomiske vilkår og solidaritet i samfundet – også i blandt kommunerne – skal uligheden i økonomien i samfundet løbende vurderes.

Da valutaens styrke og købekraft er tæt forbundne, skal man sikre at løn- og prisniveauet ligger på et forsvarligt niveau. Lønniveauet skal fastsættes ud fra vores lands betalingsevne og leveomkostninger; det skal sikres at arbejde altid skal kunne betale sig.

Hvis vort land skal være økonomisk selv bærende, skal vi også sikre, at stigningen af økonomien ved den offentlige forvaltning ikke belaster mere end højst nødvendigt. Derfor skal obligatorisk opsparring indføres iblandt befolkningen. Der skal dog være en sammenhæng imellem denne forpligtigelse og den enkelte borgers økonomi i dagligdagen.

Siumut vil arbejde for at indføre 37 timers arbejdsuge, uden at sætte landets økonomi i fare, dette indføres såfremt det ikke nedsætter effektiviteten hos arbejdsmarkedet og hvis dette vil medføre stærkere familieband, familier med bedre kvalitetstid med deres børn og hvis dette kan bære det samfundsøkonomiske aspekter.

Det er gældende, at arbejdere og lønmodtagere i landet kan få en alderspension i deres alderdom. I forbindelse med indførelse af obligatorisk opsparring til alderdommen, skal procedurer for indbetalinger fastsættes i samarbejde med organisationerne og andre implicerede parter. Det er vigtigt for Siumut, at der løbende foretages revision af den obligatoriske pensionsopsparing.

SKATTER

Der skal laves skattereformer. Reformens grundstamme skal være baseret på arbejderklassens, borgere med mindre og middel indkomst vilkår. På den måde vil vi arbejde for, at formindske afstanden imellem samfundslags opbygningen imellem borgere med lavindkomst og stor indkomst.

Man skal benytte sig af den mest fleksible og billigste beskatningsmetode og man skal være påpaslig med den udadgående pengestrøm. Personfradraget skal løbende vurderes i forhold til eksisterende vilkår. Opsparinger til f.eks. opstart af virksomhed og til køb af bolig, skal kunne trækkes fra i skat.

For at sikre at vores land får større skatteindtægter skal man arbejde for at indføre kildeskat, således at vores lands ressourcer som har opnået en værdiforøgelse ved eksportlandende, skattemæssigt kan være til gavn for vores land.

Man skal kunne fastsætte en maksimal forskel på kommuneskatter. Fælleskommunal udligningsordning fortsætter som hidtil, når grundlaget har været; færre indtægter på grundlag af manglende indtægtsmuligheder hos de enkelte steder. De enkelte kommuner har selv ansvaret til selv at kunne fastsætte deres skatteprocent.

For at sikre en retfærdig ordning imellem kommunerne, skal den kommunale udligningsordning vurderes nøje. Man skal arbejde for, at inddrivelsesområdet tilbageføres kommunerne for at udføre inddrivelsesarbejdet borgernært og centralt hos de enkelte byer.

Selskabsskatten skal fremadrettet fastsættes, således at det bliver attraktivt at opstarte arbejdspladser her i landet, ligesom vi skal være garant for erhvervsmæssig konkurrencedygtighed til de nabolande og de lande vi samarbejder med.

For at sikre at vort land får mest mulig gevinst fra hvilken som helst ressource, skal der fastsættes en nøje vurderet afgift af de varer der produceres fra vort lands ressourcer, dette med henblik på optimal indtjening via disse afgifter.

For at mindske afhængighed af indtægter fra afgifter, skal afgifter på varer nedsættes i takt med stigende indtægter til landet, ligesom de varer der er vigtige for erhvervslivet og folks dagligdag skal vægtes ved fastsættelser af tilpassede afgifter.

Fastsættelser af afgifter på varer, aktiver og lignende skal tage udgangspunkt i befolkningens levevilkår.

Det er i sin ret for hvilket som helst land, at kunne sætte afgifter på varer. Disse afgifter kaldes for indirekte skatteform. I andre landes anvendes moms og/-eller VAT som en del af afgiftstrukturen. Alle lande eller enkelte stater sætter størrelsen af afgiften. I samtlige Nordiske Lande sætter man momsafgift på varer som svarer til 24 % af den oprindelige pris (Finland, Åland og Island) og 25 % (Danmark, Færøerne, Sverige og Norge).

Ligesom ganske få andre lande, er vi ikke omfattet af moms-afgiften, derimod har vi mange og forskellige artede – specielt indenfor import af forskellige varer og forskellige remedier til industrien.

Vi synes fra Siumut, at de mange forskellige artede afgifter skal ophæves og derimod skal muligheden for anvendelsen af en til vort land tilpasset og flexibel moms-/afgift undersøges, en afgiftform som benyttes af de lande som vi samarbejder med, muligheden for anvendelsen af denne afgiftsform skal ikke mørkelægges, men derimod skal man åbne for evt. muligheder, uden at den nuværende administration gøres større.

DEN GLOBALE VERDEN

Udveksling af varer, arbejdskraft, uddannelse, kultur og økonomi er essensen af den globaliserede verden, i takt med stigende og fleksibel fælles økonomi blandt forskellige lande. Derfor skal vi forvente at denne grundspætning vil vokse i fremtiden, også i betydning.

At være en del af den globaliserede verden vil være udfordrende og kan ramme på økonomi såvel på andre områder. Derfor er vigtige initiativer, såsom løbende styrkelse af tilpasning af arbejdskraftens kompetencer og virksomhedernes evne til at øge deres omsætning. Derfor mener Siumut at vi fremadrettet skal fastsætte en handlingsplan om vores deltagelse i den globaliserede verden, idet vi ad denne vej kan skabe muligheder ud fra vores lands interesser.

ARBEJDSMARKED

Siumut arbejder til stadig for, at alle skal have adgang til et passende arbejde.

Arbejdsmarkedets parter samt andre implicerede parter skal sikre at der forefindes den nødvendige arbejdsstyrke til rådighed i vores land, dette for at sikre at de eksisterende erhverv og nye erhverv har adgang til den nødvendige arbejdskraft.

I samtlige kommuner skal der kontinuerligt arbejdes på, at der altid skal være mulighed for, at borgerne kan højne deres erhvervsmæssige kompetencer. Siumut arbejder og vil stadigvæk arbejde for, at der ved arbejdsstederne ude ved kommunerne, med håndværksmæssig islæt, får den nødvendige kompetencegivende udvikling, dette skal ske ved samarbejde med de forskellige kommuner.

Siumut arbejder til enhver tid målrettet på, at hjemmehørende grønlandere har førsteprioritet ved besættelsen af ledige jobs, idet det ikke er på sin plads, at konstant tilkalde arbejdskraft udefra, hvorfor de kommunale arbejdsanvisningssteder, der behandler ansøgningerne omkring den udefrakommende arbejdskraft forbedres, hvilket Siumut endnu engang vil arbejde hen imod.

For, at holde indkommen arbejdskraft udefra i avé, skal Grønland have mere indfyldelse omkring lovgivningen om mere inddragelse og der skal opstartes en dialog med de Danske myndigheder desangående. Siumut arbejder for monitorering og mere inddragelse der mindst muligt er hæmsko for de hjemmehørende.

Det skal være en forpligtelse at benytte sig af en elektronisk registrering af arbejdssøgende via en hjemmeside.

Det skal via lovgivningen være forbudt at benytte socialdumping som nogle virksomheder benytter sig af her i landet, og i de kommende år skal der ske en udredning for justering af lovgivningen indenfor området.

Svarfristen for virksomheder, der har ansøgt om tilkaldt arbejdskraft og som er på 14 dage, skal forlænges til 4 uger. Siumut vil arbejde for, at der er skærpet tilsyn med virksomheder som ønsker arbejdskraft udefra.

Når der er behov for ansættelse af en person udefra med specialviden, skal det sikres at lokale får undervist i denne specialeviden og når den lokale har fået den efterspurgte viden, skal ansættelsen betragtes som fuldført.

Der skal være en uddannelsesmulighed og beskæftigelsesmulighed for alle unge i landet, og for at opnå dette vil Siumut intensivere sin indsats for at sikre, at samtlige der går ud af folkeskolen kan komme videre.

Enhver der er ramt af arbejdsløshed skal hurtigst muligt henvises til videreuddannelse eller arbejde, med behøring krav der svarer til den pågældendes evner/-kompetencer. For at få de arbejdsløse hurtigt i arbejde igen, er det bydende nødvendigt at tilbyde de nødvendige kurser, med henblik på, at skabe nye kompetencer der kan være motiverende for, at starte på et nyt arbejde.

I samarbejde med organisationerne for arbejderne og arbejdsgiverne skal forhindringerne i at kunne flytte til en anden by og starte på et nyt job, undersøges og løses.

Man skal stille fastlagt krav om, at selskabernes hovedkontorer skal have hjemsted i vores land, ligesom der skal stilles fastlagt krav om at ledelserne eller dele af ledelserne af selskaberne skal være grønlandere.

Sygedagpenge skal være i forhold til omkostningsniveauet her i landet. Der skal arbejdes for at stifte en A-kasse ordning her i vores land.

Virksomheder som er innovative, tilpasningsdygtige og som højner kvaliteten skal prioriteres, ligesom teknologiske hjælpemidler, skal tages i brug til innovativ produktion og forædling samt international kommunikation. Der skal arbejdes for, at vores fiskeindustri skal være et af de førende på internationalt niveau.

Der skal opstartes en særlig indsats for, at aktivere de unge der står uden uddannelse og beskæftigelse.

Der skal arbejdes for, at beskæftigelse i fiskeindustrien skal være forbundet med attraktion og stolthed.

Ved udvikling af de eksisterende erhverv og når der skabes nye erhverv, skal der altid tages hensyn til, at arbejdskraften skal tilpasses de ændrede vilkår, således at de hjemmehørende kan komme i arbejde, dette er gældende indenfor råstofindustrien, olieindustrien, smelteværker indenfor råstofbranchen m.m..

INTEGRATION

Vores fundamentale fællesskab som grønlandere udspringer af vores identitet, kultur og sprog. På vores rejse mod en selvstændig Stat spiller uddannelse og udvikling en vigtig central rolle.

Det er nødvendigt med etablering af særtiltag for at integrere den udefrakommende arbejdskraft som bosætter sig i landet:

- For dem der har behov for, at lære det grønlandske, danske eller engelske sprog.
- Undervisning i den grønlandske kultur, historie og forståelse for det samfund de nu befinder sig i.

Derfor vil Siumut lave en integrationslov med henblik på integration på det sproglige plan – enhver der bor i Grønland skal have mulighed for at lære grønlandsk, dansk og engelsk; ligeledes skal der være mulighed for at lære om vor kultur og levevis.

Integration sker ikke kun være på det sproglige niveau, men også arbejdsmæssigt og på andre områder som skal gøres mere håndgribelige.

Med henblik på, tilflyttere i længere eller kortere tid udefra og den lovmæssige kontrol hermed, vil Siumut arbejde for, at vi skaber vores egen lov.

Der skal iforbindelse tildeling af arbejdstilladelser til arbejdskraft ude fra, uden yderligere ophold og uden en ny ansøgning kunne flyttes imellem byerne, eksempelvis til byer med fiskeindustri – dette skal kunne løses, uden at ansøge om en ny arbejds og opholdstilladelse.

HANDEL

Siumut finder det vigtigt at der er kontinuitet i forøgelsen af samhandlen med andre lande, derfor skal samarbejdet med de lande som vi eksporter fisk til, prioriteres. Samarbejdet med nabolandene skal gøres større, men også samarbejde for at holde omkostningsniveauet ved handelen så langt nede som muligt. USA, Canada og Island er de tætteste nabolande vi har, Siumut arbejder for, at vi skal have tættere samarbejde med disse lande. Søvejen har i mange år alene været rettet mod øst, Siumut mener, at det er på tide at vi spærrer øjnene op og arbejder samt udvikler os hen imod en tættere forsyning og samhandel med disse nabolande mod vest.

Med tanke på samhandlen, finder Siumut det vigtigt, at vi med udgangspunktet med de lande vi samarbejder med og det man indbyrdes kan tilbyde hinanden, åbner op for et samarbejde med udveksling af medarbejdere indenfor arbejdsmarkedet.

Vort Lands og EU's handels- og fiskeriaftaler skal til stadighed fornyes, samtidig med at vi også på andre områder bør udvikle vores samarbejde med EU. Siumut vil realisere, at der de næst kommende år skal udvikles en aftale imellem EU og Grønland omkring renere udvinding af råstoffer og mere brug af grøn energi.

For at sikre landets selvforsyning og for, at nedbringe importen af varer og for, at mindske konkurrencen overfor vore egne varer, er vi åbne for, at der pålægges en import afgift, med det formål at beskytte og forøge vores indenrigshandel.

Overfor de lande der opretholder embargo overfor enkelte af vore handelsprodukter, eller som via højtbelagte importafgifter, begrænser vores handel med udlandet, er dialog på højt politisk niveau, -eller på repræsentatsskabs niveau en nødvendighed, dialogen skal sættes i gang med henblik på at løse restriktionerne.

Det haster med at få forøgning og prioritering i vores liberal handel med is og vand, og det er vigtigt at få kigget på de svagheder og stopklodser ved etablering af produktion af is og vand til eksport. Vand som er en vigtig ressource og som vi skal tjene mange flere penge på, - Siumut vil bane vejen for en bedre udnyttelse dette område.

Der skal straks tages initiativ til bedre udnyttelse den nye havn i Nuuk, således der er mere direkte handel med vore eksport lande som vi handler med, og dermed kan sikre øget gevinst. Herunder skal transporten af eksportvarerne via Island undersøges, - er der forbundet økonomisk gevinst med dette? Siumut vil bane vejen for nøje undersøgelse af, hvorfor der ikke sker en udvikling med samhandlen med Nordamerika.

Siumut vil arbejde for mere reklame og dermed mere eksportfremstød for vores kultur, hvorfor Siumut vil arbejde grundigt for de bedste rammer indenfor området, herunder vil Siumut bane vejen for, at vi kan lave flere selvstændige filmproduktioner i Vort Land.

Handel i hjemmemarkedet

Mulighederne for samhandel mellem offentlige og private virksomheder skal til stadighed lempes, f.eks. ved regulering af transportudgifter, afgifter, samt ved løbende tilpasninger af de skattemæssige forhold.

Vareforsyningen skal forsyningsmæssigt gøres mere forsvarligt ved de forskellige steder, ligesom priserne i de forskellige områder og i islægsområderne skal svare mere til levevilkårene og omkostningerne i dagligdagen, hvilket gøres ved reformere vareforsyningen – specielt henset til de sundere madvarer alternativer samt varer fra vor egen baghave.

Hos forbrugerne, virksomhederne og ikke mindst indenfor samtlige virksomheder indenfor de offentlige – skal man bestræbe efter optimal udnyttelse af hvilken som helst vare fra hjemmemarkedet, dette skal sikres ved, at denne forbrugergruppe danner rammer for klare retningsbestemmelser til formålet.

ERHVERV

Det er Siumuts erklærede mål at udvikle et Erhvervsliv baseret på flere søjler, og som er fuldt konkurrencedygtigt med andre lande. For at sikre ensartet økonomisk fundament for erhvervslivet, skal der være en kontinuerlig forbedring imellem mulighederne og vilkårene for virksomhederne.

Fiskeri, Industri, minedrift, turisme og industri ved hjælp af vandkraftværkernes energiforsyning - er Grønlands bærende økonomiske søjler. Optimal udnyttelse og udvikling af industrien på baggrund af de nævnte søjler, er meget vigtigt, specielt henset til store geografiske afstande i landet. Det er også Siumuts opfattelse, at der skal udvikles indenfor dyrehold og landbrug, et erhverv som har eksisteret i over 100 år. Det er derfor nødvendigt at øge innovation inden for landbrug og husdyrhold.

De arktiske egne bliver sat på verdenskortet via kulturelle fremstød, og Siumut mener derfor, at det er vigtigt at der er en kontinuerlig udvikling i filmindustrien, også henset til det økonomiske område.

Der skal arbejdes hen i mod at vi her i landet får et filminstitut, som skal være en gate ind i landet for udenlandske filmhold der ønsker at lave film. I den forbindelse skal der arbejdes henimod, at lovgivning for filmindustrien udvikles.

Enhver borger der har vilje til at drive en virksomhed, skal have mulighed herfor. Der skal banes vej for at de mange midler der benyttes som støtte til erhvervsmæssig formål bliver benyttet mere og at der skabes bedre resultater, hvad angår landbaserede produktionsvirksomheder. I udviklingsindsatsen og i bestræbelserne for at skabe flere virksomheder, skal det offentlige målrettede støtteinitiativer udvikles.

Det offentlige kan drive virksomheder, dog skal de gældende handelsregler og konkurrencelovgivningen følges.

De offentligt ejede selskaber skal for så vidt det angår ledelsen, fortrinsvis benytte sig af hjemmehørende ledere, der altid skal komme i første række i det hele taget, således, at man kan sikre sig, at den videns- og kompetenceopbygning der skabes bliver i landet og akkumuleres her. Selvstyrets politik omkring medejerskab af aktier og som er vedtaget af de fleste partier, skal gradvist realiseres og Siumuts rolle hér skal kontinuerligt monitoreres og udvikles.

Siumut prioriterer at forsvare produktionen i Vort Land, idet vi på denne måde sikrer os en bæredygtig udvikling, der samtidig er fuldt konkurrencedygtig.

Der skal arbejdes for, at produktionen af vore levende ressourcer så vidt muligt produceres således, at man direkte kan forestå salg af disse, derved vil vi opnå et eksportprodukt der er mere værd efter en forædlingsproces. Herunder kan vi drage nytte af de gode erfaringer fra vore nabolande.

Siumut arbejder for hjemtagelse af Levnedsmiddelstyrelsen og levnedsmiddelkontrollen fra Danmark, hvilket der i Selvstyreloven allerede dannet rammer for.

PRODUKTION

Produktion i Vores Land skal på international niveau være et konkurrencedygtig branche og dette skal sikres via økonomisk bæredygtig omkostningsstruktur.

Til det kystnære fiskeri skal sikres indhandlingssteder, der til stadighed udvikles og forbedres for, at sikre rentabiliteten i forhold til konkurrenceevnen til omverdenen samt, ved at realisere disse mål kunne opnå større selvforsyning af levnedsmidler.

Siumut er viden om, at der i vores land med stor kyststrækning forefindes indhandlingssteder der ikke er tilpasset til det stedlige naturomgivelser og betingelser. Derfor er det vigtigt for Siumut, at der i samarbejde med befolkning hos de enkelte steder banes vej for, at der forefindes indhandlingssteder der kan tage imod uanset årstiden.

Fiskeproduktion skal udføres med størst mulig værdiskabelse, hvor hvilken som helst produktion af fisk udføres som færdigvareproduktion til detailhandelen for øje.

Siumut vil genindføre og opstarte produktionsudvalg i byer og bygder for derigennem, at sikre fiskerne, arbejderne og forbrugernes muligheder for, at gøre sig gældende i produktionen og planlægningen.

Der skal ved yderdistrikterne arbejdes for at kunne skabe små flydende produktionsanlæg, steder hvor der ikke er mulighed for landbaserede indhandlingssteder, denne opportunitet skal kunne realiseres på en smidigere måde.

Det er Siumuts mål, at man i samtlige regioner udfor det kystnære område, skal indoperere krav om, at udstedelse af kvoter også skal indebære, at fisken forarbejdes på landanlæg til færdigvareproduktion, hvorved man vil få skabt velfungerende produktionsanlæg med god beskæftigelsesrate og hvor man vil støtte udviklingen hen i retning af, at skabe flere arbejdspladser og samtidig sikre, at der foretages en værdiforøgelse af fisken fra råvare til færdigvare til senere eksport.

Der skal ikke være monopolvirksomheder ved produktion af fisk og skaldyr ved landets regioner, der skal være liberal konkurrence i alle af landets regioner.

Landingspligt skal struktureres på en mere retfærdig og hensigtsmæssige måde, både for kystnært og for havgående fiskeri, dog uden at det går ud over optimal værdiskabelse af landbaserede produkter.

LEVENDE RESSOURCER

Vores overordnede politik for de levende ressourcer - skal styres ud fra principperne omkring bæredygtighed.

Naturen samt de levende ressourcer skal beskyttes i en bæredygtig udvikling, på en sådan måde kommende generationer kan få glæde og udbytte af disse, heraf med fokus på, at det ikke skal være ringere end i dag.

Det skal sikres, at forskning og analysearbejder omkring klimaforandringerne indvirkning på vores levende ressourcer fortsætter ude i fremtiden.

Ved tildeling af kvoter skal brugernes/-fangeres viden ligestilles mere med den videnskabelige viden. Der skal udarbejdes en strategi for hvordan brugernes viden skal benyttes.

Fangsten fra de levende ressourcer skal udnyttes fuldt ud og det skal hele tiden være formålet at det skal komme hele landet til nytte. Dette betyder også for de levende ressourcer som vi ikke udnytter fuldt ud i dag, der skal man med henblik på en fuld udnyttelse og til glæde for samfundet, iværksættes et projekt for realisering af dette formål.

Ved beslutninger vedrørende udnyttelse af levende ressourcer skal fiskeres, fangeres og videnskabens viden indsamles til brug for beslutningsgrundlag. Implicerede organisationer skal høres i forbindelse med beslutningerne. Ved beslutning om udnyttelse af de levende ressource, skal den viden der er hos fiskerne og fangerne samt videnskabelig viden samles i et kompendium som skal danne grundlag for eventuelle beslutninger. Ved beslutningerne skal der foretages høringer hos de respektive berørte organisationer.

Borgerne ude i samfundet skal have større viden om brug af naturen og dets ressourcer. Dette skal ske i samarbejde med Naturinstituttet, organisationerne samt de berørte virksomheder.

Det offentlige har forvaltningen over alle levende ressourcer i vores land og har kompetence til at træffe beslutninger om udnyttelsen af disse, ligesom de også skal bane vej for, at borgernes udnyttelse af de levende ressourcer sker på en etisk korrekt måde.

I takt med, at udnyttelsen af de levende ressourcer øges, skal den økonomiske situation hos Naturinstituttet styrkes, med det formål, - at styrke samarbejdet med de andre lande.

Siumut har den opfattelse af, at Naturinstituttet burde have tættere samarbejde med ressourcebrugerne i landet og derfor er det en nødvendighed, at sætte en dialog i gang ad de muligheder der hersker i dag, der skal ligeledes være et tættere samarbejde omkring fanger og fiskerhvervet som har den nødvendige viden omkring den daglig brug af naturen og dets ressourcer.

Det skal fremadrettet sikres, at analyse og forskning i Grønland der er forbundet med klimaændringens indvirkning på de levende ressourcer fortsættes med kontinuitet.

Det skal opnås, at viden hos forbrugerne og den videnskabelig viden skal anvendes afbalanceret i forbindelse med tildeling af kvoter. Der skal laves en strategi omkring bedre udnyttelse af brugernes viden.

Siumut vil deltage i mangfoldiggørelse af fiskernes og fangernes viden rundt omkring i verden. Dette skal opnås ved anvendelse af digitale platforme m.m.

Siumut vil arbejde for at vores levende land/-havressourcers sundhedstilstand undersøges løbende. Vi skal undgå at sygdomme kommer ind i fødekæden. Vi kan som samfund ikke undvære vores levende ressourcer, derfor skal vi nøje undersøge vores dyr for sygdomme.

Samarbejdet og forvaltningen omkring udnyttelse af vores levende havressourcer med vores nabolande, skal styrkes, derved skal det også sikres, således fordeling af kvoterne sker på en forsvarlig og retfærdig måde.

Naturen og dets levende ressourcer skal både beskyttes og være bæredygtigt, så den kommende generation kan have gavngøg glæde af disse.

FISKERI

Fiskeriet er landets indtægtskilde, hvorfor det er nødvendigt med en løbende udvikling og tilpasning af fiskeriet. Vi skal bane vej for at vores lands økonomi bliver mere selv bærende gennem løbende vækst i fiskerierhvervet og gennem reform af kvotetildeling samt eksport.

Under den justerende arbejde af Fiskeriloven blev de anbefalinger fra Fiskerikommisionen gennemarbejdet og argumenteret af Siumut og disse er nu som helhed og i særudgave udkommet som tillæg til Siumuts politiske målsætninger. For at realisere målsætningerne, skal disse gennemgås, vurderes og planlægges i forening med borgerne ved samtlige beboede bosteder.

For at sikre bæredygtighed i fiskeriet, skal fiskeriet foregå ved hjælp af nyeste tilgængelige og godkendte teknologier. Det er Siumuts sikre og klare målsætning, at disse skal kontrolleres løbende.

Fiskeriet i Vores Land skal drives på en veltilrettelagt måde og gennem licenser.

Både de kystnære og havgående kvoter skal tilrettelægges med størst mulig genvist for samfundet for øje, ligesom det løbende skal være et mål, at fiskeriet skal kunne være et erhverv for flest mulige borgere.

I forbindelse med det kystnære fiskeri, skal der arbejdes for at personnumre skal benyttes i forbindelse med nyanskaffelse af fartøjer.

Man skal altid sikre, at flest mulige kvoter i Østgrønland skal fiskes af hjemmehørende fiskere, ligesom det skal sikres, at Vores Land fremadrettet får størst mulig antal kvoter. Der skal gøres en særlig indsats for at styrke og sikre fiskeriet samt landanlæggene i Østgrønland.

Alle kvotetildelinger i fiskeriet skal have som formål at styrke borgernes økonomi samt at sikre at alle bosteder i Vores Land bliver økonomisk selv bærende.

Der skal foretages grundige fiskeriundersøgelser og forsøgsfiskeri af vores enorme havområder, dette skal foreståes i samarbejde med Naturinstitutet. Ligeledes skal der i havområder hvor der aldrig har været fiskeri, oprettes nye kvoter for at sikre ny fiskeri i disse områder.

Fiskeriet skal drives således, at de lokale erhversfiskere har fortrinsret. Fritidsfiskere skal have mulighed for at indhandle deres fangster når der er fri indhandlingskapacitet.

Forinden Naalakkersuisut fastsætter kvoter, skal der tages højde for fiskebestandsanalyser samt de foreslag der måtte have været fra fiskeriorganisationerne. Der skal ved bekendtgørelser dannes nye rammer for denne nye kvotetildelingsform.

Fiskeriselskabers samt andres øgede kvoteandele igennem opkøb kvoteandele fra andre skal revurderes, og der skal sættes et loft over fiskeriselskabers totale kvoteandele. Kvoter for selskaber og enkeltpersoner skal ikke være tidsubegrænsede, der skal sættes en tidsbegrænsning på kvoter efter de principper der benyttes ved afskrivninger hos selskaberne. Brud på love og andre regler skal kunne medføre inddragelse af kvoter.

Naalakkersuisut skal fremadrettet arbejde for at sikre, at de officerer der har ansættelse i den hjemmehørende flåde er hjemmehørende og er skatteydere i Vores Land.

Der skal indføres, at hele besætningen iform af skibsofficerer skal være bosiddende i Grønland. Der skal oprettes en ny skipperskole i Grønland, dette med det formål, at der bliver flere hjemmehørende skibsofficerer.

Skibsfører og skibsofficer uddannelserne skal løbende tilpasses for at sikre, flest mulige hjemmehørende officerer i den grønlandske flåde.

Der skal oprettes en fiskeriudviklingspulje der kan finansiere fiskeriet. Ordningen skal være tilsvarende til ESU-ordningen.

Med bæredygtighed for øje, skal der kun anvendes lovmæssigt godkendte fiskeredskaber og der skal her fremadrettet foretages løbende kontrol.

Erhvervsfiskeri skal drives igennem en erhvervsmæssig licens.

Ved tildeling af kvoter til fiskere med eksporttilladelse, skal der betales skat for udstedelse af tilladelsen. Dette gælder ikke for de fiskere, der kun har indhandlingstilladelse i Kalaallit Nunaat (som ikke har eksporttilladelse).

Det er Siumuts mål at basislinjen for fiskeriet ved vor kyst, i henhold til at muligheden for at bestemte fiskefartøjer ud fra deres størrelser kan vurderes nærmere med henblik på en fornyet stillingtagen, hvilket for eksempel kunne ske ved at man vedtog at basislinjen kommer til at gå 12 sømil ud fra kysten hvorefter de kystnære fiskere vil kunne godkendes til at fiske inden for basislinjen, samt at de større fiskefartøjer der er havgående, kun får lov til at fiske udenskærs.

Siumut vil nedsætte et uafhængigt ekspertteam, der kan undersøge alle forhold omkring fiskepriserne i eksportøjemed, for derigennem at kunne nå målet om, at samfundet skal have det størst mulige udbytte af sine egne ressourcer.

Der skal lovmæssigt banes vej for, at mistet fiskegrej skal fiskes op og sikres på land af fiskeren selv.

Der banes vej for bedre rammer for de unge og som er fiskere. Krav ifm. generationsskifte skal tilpasses løbende.

Derfor vil Siumut sikre arbejdet med reform inden for fiskeriet og Siumut vil føre an på grundlag af klare, åbne og utvetydige meninger, - og bane vejen for, at der bliver flere kvoter ved vores store havområder med henblik på optimal udnyttelse og derudover skal der arbejdes henimod, at der laves kvoter for flere år ad gangen – endvidere skal der åbnes for flere nye finansieringsmuligheder og dette skal der åbnes for i forening med organisationerne og bankerne.

Det er Simuts synspunkt, at omkring kystnær fiskeri efter hellefisk, kan kvoter for fartøjer der er længere end 6 meter tilrettelægges efter IOK reglerne, og kvoteejerne skal kunne ligeledes handle med deres kvoter og denne handelsform skal ske imellem de hjemmehørende.

Ved det kystnære fiskeri skal der kun kunne ejes 5 % af kvoteandelene og der skal hertil dannes rammer, således at denne begrænsning ikke kan overskrides.

Ved kystnær fiskeri med jolle, skal den enkelte fiskers meningstilkendegivelser respekteres; den enkelte fisker skal kunne vælge imellem benyttelsen af IOK eller IK.

Der skal til den kystnære fiskeri oprettes en form for kvotebank, derved vil det kunne fremadrettet sikres, at den unge generation som ønsker at fiske, hele tiden har en kvoteandel.

Der skal ved reformen af fiskeriet være en overgangsfase og ved denne reform skal det iagttages, at kvotefordelingen skal svare til de tre fiskeri år hvor der er blevet fanget flest af de tildelte kvoter.

Der skal foretages registrering af de steder, hvor fiskeindhandlingen sakker bagud ved fiskeri højsæsonen og derfor resulterer i gentagne indhandlingsstop, derved vil man have en overblik over, hvor indhandlingen halter og derfor vil der kunne dannes overblik over, hvor udvidelse snarest skal finde sted. Det skal ved de forskellige bosteder opnås, at nutidens indhandlingssteder bliver tidstilsvarende og der skal arbejdes for, at indhandlingen er åben hele døgnet.

Følgende kriterier skal tilføjes ud over de almene krav om fiskeri:

- Alle fiskearter som er grundlag for økonomien tilhører befolkningen i Grønland.
- Hvis fremmed nationer overtræder de forskellige krav indenfor fiskeriet – skal de tildelte kvoter konfiskeres.
- For de havgående fiskerier og som har fået tildelt kvoter, skal det være et krav om at bidrage til landets udvikling.
- Direkte og indirekte ejerskab skal indføres for kvoteringen af alle skalddyr.
- Der skal være kvote-andele i samtlige kvoter.
- Ved kystnær fiskeri efter rejer, skal fiskerne selv kunne vælge hvilken indhandlingssted de vil afsætte fangsten.
- Indhandlingspligten skal ændres – således, at man kan ændre procentdelen, så pligtdelen kan tilpasses de enkelte indhandlingssteder.
- Siumut mener, at aldersgrænsen på 29 år iforbindelse med nye der ønsker, at fiske burde ændres, således aldersgrænsen sættes højere op.

FANGST

Brug af fangstbytte skal tage sit udgangspunkt i bæredygtigheds principper, for at sikre kommende generationer, og for at sikre at man fortsat kan have et fangererhverv som man skal kunne leve af. Dette skal ligeledes ske ved at vi sætter mål op om, at de levende ressourcer sikres ved at beskytte fødekæden i havet.

Fangererhvervet og fangst som sådan udføres primært af fangere og folk med fangst som bierhverv, der er hjemmehørende i landet. Med henblik på at øge fangernes indtjeningsmuligheder skal der etableres fond, der finansieres via de turister der betaler for trofæjagt.

Tildeling af kvoter for kvoterede fangst dyr skal tage udgangspunkt i de oprindelige folks rettigheder samt fangstskikke og viden. I bestemte steder skal tildelinger af ekstrakvoter ske på baggrund af økonomien i lokalområdet og for at sikre kødforsyningen.

Klimaforandringerne har medført at perioder der benyttes til fangst er blevet mindre, hvilket har haft negative konsekvenser for fangerhvervet. For at beskytte fangerne, skal erhvervsfangere i bestemte steder have mulighed for at kunne have en lønnet beskæftigelse i bestemte perioder. Her skal det iagttages, at indtjeningen fra bierhvervet på land, ikke må overstige halvdelen af indtjeningen fra fangererhvervet. Fangere der ønsker overgang til fiskerierhvervet skal have den fornødne opbakning og støtte.

Der skal arbejdes for, at lokale fangstkultur/-metoder beskyttes i yderdistrikterne. Jagt er en del af vores kultur og den kultur skal i særdeleshed beskyttes. Derfor skal det sikres, at både erhvervsfangerne og fangerne beskyttes i det omfang det er nødvendigt.

Siumut vil arbejde for, at der skal værnes om fangernes viden om jagtmetoder, så disse kan gå i arv til de kommende generationer, der skal holdes foredrag fra fangerne, ligeledes skal der banes vej for, at der er grupper som vedligeholder den viden omkring proviantering af vinterforråd.

Hval- og sælkød, spæk fra sæl og hval, samt sælskind skal helst udnyttes fuldt ud til færdigvareproduktion, hvorfor fangst- og produktionsmetoder skal fornys hvilket bør ske i samarbejde med de offentlige myndigheder samt de berørte organisationer. Siumut vil arbejde for, at offentlige virksomheder som driftmæssigt får tilskud, skal føre an i denne sag.

Der skal arbejdes for, at produktion af skind, kød og spæk fra sæler skal bedre kunne betale sig samt skal det her vægtes, at kvaliteten af disse produktioner er høj og denne form for drift skal af kunne afspejles i hele landet. Siumut vil ligeledes arbejde for, at de beskæftigede i modtagerstationerne i forbindelse med salg af sælskind får bedre vilkår.

Rensdyr og moskusoksekød skal så vidt muligt udnyttes fuldt ud med henblik på at bane vejen for en rentabel færdigvareproduktion, dette skal foreståes i samarbejde med fangere og erhvervsdrivende.

Siumut vil fortsat støtte udviklingen af produktionen af grønlandske madvarer, og virkeliggøre ønsket og udviklingen af grønlandsk selvforsyning iform af levnedsmidler. Derfor er det én af Siumuts mærkesager at

udvikle produktionen af grønlandske fødevarer og udvikle samt forbedre salgsstederne, lige så ikke mindst at sikre økonomisk støtte fra det offentlige.

Med tanken om, at vi skal værne om den grønlandske madkultur, skal transportformen af grønlandske provianter gøres med fleksibel, herunder skal Mamaq fragt kunne anvendes til/-fra samtlige beboede steder.

LANDBRUG OG HUSDYRHOLD

Siumut vil arbejde for at landbrugs- og husdyrholdserhvervet skal prioriteres højt i indsatsen i selvforsørgelsen her i landet.

Siumut vil altid arbejde for at øge landbrugs- og husdyrholds erhvervet, også hvad angår økonomiske innovationsmidler indenfor området. Derfor skal udviklingsindsatsen ske på en vel tilrettelagt måde og i samarbejde med Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut (Sammenslutning af fåreholdererhvervet).

Det er Siumuts mål at udvikle et tidssvarende landbrug og husdyrhold for, at sikre den størst mulige selvforsyning af kød og grøntsager; og ikke mindst for at være konkurrencedygtige med udlandet og dermed mindske importen af fødevarer.

Der skal ved samarbejde gøres tiltag og opnås, at fåreholdererhvervet fortsat ikke er afhængig af landskassens midler – i dette sammenhæng kan det ikke udelades, at der må laves andre indtægskilder inden for det område. Derfor skal infrastrukturen imellem fåreholderstederne forbedres og dette skal udføres i samarbejde med de respektive fåreholdere, formelt og planlagt skal fåreholderne inddrages mere indenfor turismebranchen og fodarbejdet omkring tiltag for supplerende husdyrhold intensiveres, således at supplerende produktion af andre alternativer kan indlemmes i den daglig drift af landbruget/-fårehold.

Det er Siumuts mål, at landbruget og husdyrholdet skal udvikles på et af hinanden tilsvarende niveau, dette med henblik på, at vort land bliver mest mulig selvforsynende hvad kødproduktion og grøntsagsproduktion angår, ved dette skal der også tages i menté, at vi også produktionsmæssigt skal kunne konkurrere på internationalt plan.

Vi skal arbejde for at opnå den størst mulige selvforsyning af kød. For at opnå dette skal der etableres en kødforædling- og produktionsvirksomhed, der har innovation som grundlag.

Vores egenproduktion og forsyning af diverse materialer og levnedsmidler skal være mest mulig optimal. Denne vision kan indfries af en kvalitet der kan konkurrenre med udlandet samt gennem en forbedret og billigere infrastruktur og godstransport internt i landet.

For at sikre vores internationale konkurrenceevne skal vore produktionsomkostninger og afgifter være så minimale som overhovedet muligt.

Der skal sættes skub i produktion af vore egne planter, bær og grøntsager og etablering af nye produkter udvikles på grundlag af renhed og kvalitet. Der skal etableres en godkendt og kompetencegivende uddannelse for de folk, der har til formål, innovativt at ville videreudvikle produktionen. Uddannelsen skal foregå på levnedsmiddelskolen INUII i Narsaq – samt andre mulige uddannelsessteder.

For at udnytte de muligheder som klimaforandringerne har medført som alternativ, vil Siumut arbejde for at der sker forundersøgelser af landområder på kysten. Dette vil have til formål, at videreudvikle landbruget og husdyrholdet.

For at sikre generationsskifte eller ejerskifte i landbrugs- og husdyrhold erhvervet, skal mulige udfordringer i forbindelse med disse undersøges og udredes.

MILJØ OG NATUR

Beskyttelsen af vor særdeles rene natur er forbundet med store udfordringer, idet Vort Lands natur består af lange kyststrækninger og fjorde, som gør, at det tiltider er ufremkommelig. Derfor er Siumut i front i kampen mod enhver form for forurening, ikke mindst i beskyttelsen af vores samlede ressourcer og for at sikre at disse forrentes på en solidarisk og bæredygtigt grundlag.

Der følges nøje med i klimaændringerne og dets følger for Arktis og handlingsplanerne herfor udføres i samarbejde med andre lande. Der skal oprettes en forskningsinstitution der skal forske i klima og Arktiske forhold her i landet.

Vi skal sikre, at helbredet hos befolkningen i Arktis beskyttes. Siumut vil samarbejde herom sammen med de berørte organisationer og andre frivillige, dette for at sikre; at skabte miljøproblemer ude i verden samt dele af verden ikke får negative konsekvenser for dyreriget i Arktis.

Det vigtigste politiske grundlag, er viden og forståelse, hvis vi skal ændre de miljømæssige forudsætninger ud fra en bæredygtig og opvejet stillingstagen. Derfor skal oplysning og grundigt fodarbejde være det vigtigste fundament, hvilket skal ske i samarbejde med relevante myndigheder, organisationer, naturvidenskabsfolk og andre forskere i et givtigt samarbejde.

Beskyttelse af miljøet, sker i samarbejde mellem Selvstyret og storkommunerne og på grundlag af eksisterende love og forordninger. Lovgivning og bekendtgørelser for brug af natur udenfor beboede områder, der i dag er beskrevet i fordelingen af ansvar og pligtigelser mellem Selvstyret og kommunerne skal revurderes.

Beredskabet for større natur og miljøskader, i form af forureningskatastrofer skal øges. Det skal sikres, at det nødvendige mandskab og materiel forefindes og er klar til brug såfremt evt. naturkatastrofer skulle indtræffe.

Utvetydig affaldspolitik skal udfærdiges, herunder skal affald håndteres således, at disse kan transporteres sikkert og forsvarligt til en endestation – der skal også arbejdes for, at ikke brandbare materialer som jern, stål m.v. skal kunne dannes som eksportvarer. Her skal man tænke på, at uanset om dyrelivet er til lands eller vands, er disse stadigvæk ude i naturen. Derfor er det vigtigt, at der snarest tages hånd om miljøpolitikens del omkring affaldshåndtering.

Siumut vil opnå, at man gradvist går bort fra natrenovationen ved de steder, hvor der er tørkloset, Siumut vil arbejde for, at man nøje planlægger en overgang til kloak ved de steder hvor der er natrenovation.

Miljøfonden skal reformeres. Der skal arbejdes for initiativer, der modvirker at importerede ting der vil ende som affald ikke ender ude i naturen. Der skal arbejdes for, at der tilføres yderligere midler til miljøfonden.

Der skal arbejdes for hjemtagelse af hele sagsområdet for miljø og natur. Miljøundersøgelserne, der har hovedsæde i Danmark, skal flyttes til Grønland.

Hvad angår miljø og natur vil Siumut arbejde for følgende:

- Det skal sikres, at befolkningen inddrages med det formål, at beskytte natur og miljø.
- I arbejdet med beskyttelse af natur og miljø, skal der ske håndgribelige strategiske tiltag.
- Omkring klimaændringer og den forskning der pågår herom, -skal befolkningen inddrages og informeres bedre.
- I forbindelse med miljøkampagner der vedrører renere natur/-miljø, skal folkeskolerne inddrages. Eleverne skal opdrages omkring renholdelse af miljø/-natur og der skal foretages generel oplysning omkring disse tiltag.
- Vedr. fiskegarn og andre fiskereskaber der er gået tabt og efterladt på havbunden, skal med jævne mellemrum fiskes op fra havet, dette skal foreståes i samarbejde med fiskerne.
- Personer eller virksomheder der har forurenet, skal stilles til ansvar for forureningen.
- Der må ikke forurenes ude i naturen, affald som man selv skaber ved forbrug, skal man selv stå til ansvar for og derved tage disse med hjem, ved hjemkomsten skal disse håndteres og smides ude i de tilstillede affaldsstationer.
- Antallet af turister som besøger vort land vokser for hvert år, det er derfor vigtigt, at der kontinuerligt sker monitorering af deres affaldshåndtering, dette for at undgå forurening i vores natur.

ENERGI

Formålet med Siumuts energiforsynings politik er, at de forskellige energikilder til enhver tid, skal være mest muligt afpasset samfundets økonomiske formåen uden at ødelægge naturen, samt at vort forbrug af fossile brændstoffer som energikilde skal mindskes mest muligt i Vort Land.

Det er vigtigt for Vort Land, at energikilderne samt deres spredning heraf, skal følge med den moderne teknologiske udvikling, således at vore byer og bygder sikres den mest trygge energiforsyning i et fremtidigt perspektiv.

Vort Lands egne muligheder for udvinding af råstoffer og olie skal fortsat udvikles, med vandkraft, vindenergi, solenergi og brintenergi som alternative rene energi former som Power-to-X (Elektricitets og energilagring – omdannelsesveje som anvender overskydende elektrisk energi).

Vand-, vind, sol- samt brintenergi Power-to-X skal gradvist øges, til gavn og udnyttelse for erhvervslivet samt den samfundsøkonomiske vækst, ligesom det vil mindske CO₂ udslippet betydeligt.

Med henblik på at skabe alternativ energiforsyning i de mindre byer og bygder skal der forsøgsvis etableres vand-, vind-, sol og brintenergi baserede energiformer samt anvendelse af geotermisk minikraftværker. De mindre byer og bygder som har mulighed for etablering af minikraftværker skal have muligheden for byggeri af disse.

Siumut vil arbejde for, at Qasigiannuit, Aasiaat og Kangaatsiaq bliver forsynet med vandkraft energi. Vi fra Siumut skal opfordre til, at der ligeledes etableres grøn energi form til Maniitsoq, således energiforsyningen kan gøres renere.

Der skal arbejdes og planlægges for, at der etableres stor vandkraftkapacitet ved hjælp af de store søers og indlandsisens smeltevand, etableringen skal ske på de steder hvor der potentielt kan etableres sådanne kraftværker. Der skal arbejdes for, at så store muligheder for etablering af store kraftværker skal give store industrielle beskæftigelsesmuligheder. Det er Siumuts opfattelse, at denne mulighed vil bane vejen for, at vi bidrager til at den globale CO₂ udslip formindskes betydeligt. Der skal banes vej for, at internationale virksomheder der ønsker at opføre industri skal være med til at finansiere værkerne. Der skal ligeledes sikres, at vort land skal være både en del af ejerkredsen og økonomisk investor – dette skal sikres ved stadfæstelse ved lov.

Siumut arbejder for, at samtlige bosteder og deres beboere bliver forsynet med grøn energi i år 2035 og dette skal foreståes i samarbejde med de respektive borgere.

Siumut vil arbejde hen imod, at der udarbejdes en 100 års plan for energi- og vandforbruget således, at vi kan sikre tryk og vedvarende energi til det grønlandske samfund. Anlæggelse af vandkraftværker fortsættes ved brug af udefrakommende investorer, da samtlige økonomiske bidrag senere og gradvist vil kunne tjenes ind.

Der skal arbejdes for, at overskudsvarme skal kunne sælges til huse ved flere lokaliteter, derved vil man få en renere varmeforsyning hos de forskellige huse.

Der skal banes vej for, at der kan opvarmes med varmt vand i hjemmene, forarbejdet med denne form for varme skal udføres skånsomt og veltilrettelagt, således at man evt. med den fornødne viden og erfaring kan sprede denne form varmeforsyning til resten af landet og derfra skal/-kan man tage det videre fornødne skridt.

Der skal arbejdes for, at der ved de steder hvor der allerede er vandkraftværker etableres energi forsyning til offentlige boliger og virksomheder, det skal sikres, at den grønne energi skal florere på det aller højeste niveau og derved vil man mærkbart kunne sænke CO2 udslippet.

De fremtidige anlægsopgaver til for eksempel boligbyggeri skal ske ved brug af alternative energikilder og øges yderligere i et fremtidigt perspektiv, samtidig skal omkostningerne hertil dækkes ind af de samlede byggeomkostninger.

Der skal banes vej for salg af overskudsenergi og der skal banes vej for, at priserne hele tiden justeres så der bliver attraktivt at handle med overskudsenergi.

Siumut vil arbejde for, at befolkningen får den fornødne oplysning omkring brugen af alternative energiformer, såsom råstoffer der med fordel kan omdannes til grønne energiformer.

KOMMUNIKATION

Et samfund, hvor enhver borger frit kan hente sin informationer, danner grundlaget for et godt demokrati.

I takt med, at befolkningens brug af de Sociale Medier (Some) stiger er det en nødvendighed, at befolkningen kan skelne imellem fordele og ulemper ved brug af Some og det er Siumuts opfattelse, hvis delinger af urigtige og ikke verificerede oplysninger skal på nogen måde holdes på et lavt niveau, er det nødvendigt at nyhedsmedierne samfundsmæssigt stilles mere og mere på en bedre og stærkere niveau.

For, at sikre en robust og stabil kommunikation skal der arbejdes for, at der bliver to søkabler.

Siumut mener, at internettet har stor betydning for fremtidig og ligeværdig samfundsmæssig udvikling i hele Grønland. Med Siumut i front, skal det opnås, at næsten hele den Grønlandske befolkning har adgang til 5G, og i starten af det næste årti skal denne kommunikations form opgraderes til 6G forbindelsen.

Uanset hvor i landet man bor, skal man kunne kommunikere via et hurtigt og billigt internet. Der skal arbejdes for, at der etableres internet i samtlige hjem og det er en nødvendighed, at priserne svarer til brugernes indkomst.

Der skal etableres IT- og kommunikationsbaserede uddannelsesinstitutioner på et højere niveau, der samtidig er fuldt på niveau med andre lande.

Informations teknologien åbner op for lige muligheder for alle – for den enkelte og for virksomhederne. De nye IT-virksomheder kan som følge af den teknologiske udvikling, etableres hvor det skal være – ja selv de steder, hvor der kun er få mennesker.

Siumut vil ligeledes arbejde for følgende:

- Vilkårene for kommunikationsteknologien skal til stadighed følge med den globale udvikling.
- Kommunikationspriserne skal gøres billigere.
- Flatrate skal stilles til rådighed for alle i samfundet.
- Der indføres én-pris-system for de forskelligartede internetløsninger (radiokæde, søkabel og satellitforbindelser).
- Søkablernes kapacitet skal udnyttes optimalt, for at investeringen skal gøre optimal gavn i samfundet.
- Der skal åbnes for muligheden for at noget af kapaciteten på søkablet kan sælges ud af landet.
- Nukissiorfiit og Tusass skal samarbejde for, at fiberkabelen gradvist indføres og implementeres i landet.

- Der skal arbejdes for, at store globale virksomheder med store datalagringssteder og som forsynes med kølesystemer kan forsynes med grønenergi fra de stedlige vandkraftværker, dette vil kunne gavne samfundsøkonomien i Grønland. Fredsningsbestemmelserne for dele af landet og som gør, at udvikling ikke kan se, skal i dette sammenhæng undersøges.
- Etablering af en forbindelse til Nunavut skal undersøges og vurderes.
- Aasiaat Radio forbindelsen skal videre udvikles, da forbindelsen til denne til tider kan være ustabil med gene for de søfarende, til gene både for jollerne og de erhvervs næringsdrivende til havs. Som bekendt er VHF forbindelsen essensen for søsikkerheden i Grønland.

PASSAGER- OG GODSTRANSPORT

Organiseringen af transportområdet skal være effektiv, sikkert og veltilrettelagt, hvilket Siumut til stadighed vil arbejde for.

Transport- og passagerområdet skal tilrettelægges ud fra Vort Lands geografiske afstande og struktur, samt gennemføres så rationelt som muligt.

Passagertrafikken til søs og til lands tilrettelægges samt skal udviklingen foreståes så vidt muligt overvejende ud fra flytrafikale løsninger, blandt andet ved fortsat at udbygge landingsbaner til fastvingede fly. Ligeledes skal udviklingen af forbedringerne af kajanlæggene fortsætte.

Vi kan ikke komme udenom, at skibsgods og luftcargo samt passagererbefordringen skal tilrettelægges i koordination. Der hvor det er nødvendigt, fortsættes søpassagertransporten. Når det er absolut påkrævet, kan skibspassagertransport gennemføres.

Det er borgernes og de enkelte lokaliteters behov, der er afgørende for tilrettelæggelsen af passager- og godstrafikken. Det skal sikres, at alle beboelser skal have mulighed for enhver form for transport.

Så vidt der er mulighed herfor, er det målsætningen, at der etableres landingsbaner eller helistop til fastvingede fly og helikoptere i de fleste beboede områder. Når de forskellige lokale forhold giver mulighed herfor, skal trafikken tilrettelægges til mindre fastvingede fly. I forbindelse med flytrafikken, kan der såfremt handelsrentabiliteten taler herfor, udbygges med nye lufthavne, lige såvel som de eksisterende lufthavne kan bygges og tilpasses til den kommende trafikstruktur.

De selvstyrejede selskaber indenfor transport sektoren, skal tilrettelægge deres samarbejde langt mere rationelt og koordineret.

Siumut vil realisere fast flyrute forbindelse mod vest.

Ved indgåelse af servicekontrakter skal man sikre sig en minimumsstandard for en god kvalitet, uanset om det gælder sø- eller lufttransport. Man skal ved udfærdigelsen af servicekontrakter sikre sig, at forholdene omkring passagerer og godstransport for de mindre beboede steder har til fordel for samfundet, ikke mindst henset til forsyningen af dagligdagsvarer, skal forholdene være trygt for alle parter. Man skal ligeledes sikre sig, at kommunerne inddrages i et tæt samarbejde omkring tilrettelæggelsen af transportforholdene.

Servicekontraktindehaveren for sø- og luftpassagerbefordring skal prioritere serviceringen af de lokale borgere og ikke turister.

Indenrigstrafikken, udenrigstrafikken og godstransporten, skal arrangeres så smidigt som muligt og vil på det grundlag medvirke til at skabe øget velfærd i Vort Land. Samhandelen med andre lande øges i et samarbejde baseret på trafik og godstransport til søs.

De selskaber der i dag har monopol på godstransport vil få frataget disse, hvorefter serviceydelserne tager udgangspunkt i de konkrete behov som der reelt set er og forefindes. Omkring godstransport til søs er det ikke hensigten at enkelte havne favoriseres, hvorfor der ikke indgås bindende aftaler med enkelte havneanlæg.

Det er Siumuts mål at hjemtage trafikstyrelsen. Ved overtagelsen af dette ansvar vil vi sikre, at de fly som flyver ind i vores luftrum sikrer en indtjening til vort land, beskæftigelsen flyttes til vort land og det betyder, at der bliver flere skatte indtægter for vort land og derved vil vi også sikre, at de hjemmehørende overtager ansvaret og derunder sikres det også, at der tilegnes de nødvendige kompetencer ved undervisning indenfor områdets fag.

Siumut ønsker, at meteorologisk instituts ansvarsområde hjemtages.

Siumut finder det ønskeligt og såfremt der er mulighed herfor, at der med henblik på udvikling og udbygning af infrastrukturen og erhvervsområderne bygges vejnet.

Henstillinger angående passager-og godstransport:

- Transportomkostningerne skal være overkommelige for alle.
- Ældre og idrætsfolk skal have rabat til deres rejser, herunder også aktører indenfor kultur, foreningsliv og andre med frivillige indsatser.
- Der er ved, at blive bygget en lufthavn mellem Qaqortoq og Narsaq og der skal i den forbindelse anlægges en vej til Narsaq.
- Der skal etableres en lufthavn i Tasiilaq.
- Planerne om anlæggelse af atlantlufthavne i Nuuk og Ilulissat fortsættes.
- I Uummannaq, Qeqertarsuaq, Qasigiannguit, Kangaatsiaq, Narsaq, Nanortalik, Ittoqqortoormiit, skal mulighederne for at etablere mindre landingsbaner undersøges nøje, og hertil skal midler til erhvervsfremme benyttes og midler til beskæftigelsesfremme samt andre der eventuelt vil samarbejde om etablering af disse lufthavne.
- Fremtiden for Kangerlussuaq og Narsarsuaq bestemmes i samarbejde med kommunerne, og i forbindelse hermed vil vi være åbne overfor at man kan privatisere disse lufthavne.
- Der skal finansieres for vejen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq med henblik på færdiggørelse.
- Der skal arbejdes for enspris for transport af varer.
- Aldersrente nydere - og førtidspensionister skal have mulighed for at kunne købe billige rejser hele året.

- Der indledes en undersøgelse om Kangerlussuaq kan være en cargocenter.
- Vi skal opforde til, at man indfører en mulighed for, at købe usolgte flybilletter på tilbud, så disse kan sælges med meget kort frist forinden afgangstidspunktet.
- Der burde udarbejdes en ny og mere koordineret servicekontrakt for Diskobugten og Østgrønland, for eksempelvis et bedre samarbejde imellem de aktører hvis servicekontrakter betales af samfundet.
- Der skal indføres billigere rejse priser for børn og unge startende fra 12 år.
- Mittarfeqarfiit skal kunne tilbyde bedre og mere tidstilsvarende logi iforbindelse med forsinkelser.
- Det er nødvendigt, at udskifte de ikke tidstilsvarende tekniske installationer ved landingsbanerne og heliportene/-helistoppene, dette for at skabe en mere robust lufttrafik. Der skal også som helhed arbejdes for en bedre og kontinuerlig lufttrafik.
- Der skal etableres lys ved yderdistrikternes heliporte/-helistop, hvor vintermørket hersker og på nogle udvalgte bestemte steder skal man undersøge, at helikoptererne kan anvende de enkelte steder som fast base. Dette for at finde rationelle muligheder for den eksisterende lufttrafik.

TURISME

Vort Land er vidtstrakt – og forholdene er forskellige fra det ene sted til det andet. Siumut mener derfor, at turismen skal tage udgangspunkt i de enkelte egne og deres særpræg samt organiseres derefter.

Siumut mener, at udover vort lands unikke storslåede skønhed, skal vor kultur også været grundlaget for turismen i Vort Land, ligesom det ligeledes er kulturen, der er bestemmende for vort ønske om, at blive en selvstændig stat. Lov om turismevirksomhed skal udarbejdes efter disse forhold. Med disse som grundlag og udgangspunkt skal loven om turisme udarbejdes. Udarbejdelsen af en turismelov skal fuldendes, en lov der beskytter både de hjemmehørende og deres levevis.

Vi skal udvikle og skabe flere trådede erhvervsmuligheder og rammernes indhold som skal være fundamentet i dette, skal være nemt omgængelige, men også beskyttende overfor de hjemmehørende. Investorerne for erhvervsfremmende tiltag og turisme aktørerne skal være dem vi primært skal have fokus på her i landet, dette er nødvendigt for, at sikre og skabe robuste rammer i udviklingen som et af de søjler der skal være med som et af de bærende faktorer inden for regeringens fire søjler.

Turismen skal set i et erhvervsmæssigt perspektiv være en af de økonomisk selvåren søjler i fundamentet i samfundsøkonomi strukturen. De forskellige investeringer og skabelsen af nye arbejdspladser, tilrettelægges fortsat ud fra et decentralt perspektiv, ligesom man skal være påpasselige og have respekt i forholdet til miljøet og naturen, som vi stadig lever af. Vi skal huske, at respekten og dermed bevarelsesgenet af naturen er en del af vores kultur og dermed en del af vores kulturelle DNA – vi skal herfor også i samme åndedrag drage til fordel af den globale voksende opfattelse og ønske omkring bæredygtighed som vi allerede har i os.

Turismeerhvervet i bygderne skal udvides og styrkes. Strategien for turismebranchen skal i samarbejde med landets regioner og alle interessenter udfærdiges, på den måde vil man sikre, at alle aktørerne og interessenterne har del i ejerskabet af strategien i deres erhverv. Overnatningsfaciliteter i bygder skal øges, ligesom der skal tages nødvendige kursusinitiativer for at sikre at flere bygdeborgere deltager i turismeerhvervet. Antallet af turister øges, det er derfor meget vigtigt, at vi arbejder videre og sætter fokus på vel tilrettelagt videreudvikling ved de mindre steder.

Ansatte inden for turismeerhvervet skal have mulighed for videreuddannelse som giver dem yderligere kompetencer og udvikling samt på baggrund af dette skal der arbejdes for spektret rådgivning samt bedre økonomisk støtte ude på kysten.

Vi skal arbejde for, at sikre - turist aktørerne, aktører som driver turistselskaber og enhver som har turisme som indtjening, skal være hjemmehørende i Grønland, og for at føre dette til livs skal der udarbejdes en turisme lov som understreger, at ejerskabet af et selskab skal være delt op således, at den hjemmehørende ejer har aktiemajoritetet i de respektive selskab. Dette skal ikke fortolkes således, at man udelukker investorer som kommer udefra, enhver som ønsker at bidrage til turisme udvikling er velkommen her i landet, dette kan dog komme først på tale når et selskab har sikret, at aktie majoriteten tilhører den hjemmehørende medejere.

For at sikre, at vi ikke gentager nabolandenes fejl og for at sikre, at vi alle kan gøre brug af de positive erfaringer skal der deles erfaringer med disse nabolande.

Turisme skal planlægges ud fra forholdene her i vores land og der skal arbejdes for, at turister i større grad oplever stedlige arrangementer. Dermed lægges der op til, at flest mulige lokale får beskæftigelse i turismeerhvervet.

Offentlige ejede turisme selskaber skal overfor de privatejede turismeselskaber være støttende ved deres drift og udvikling, dette skal om muligt aftales for en flere årig periode. Der skal være begrænsning på, at de offentlig ejede selskabers indblanding hos de regioner som kan og stå på egen ben og ligeledes skal der udvikles hos de andre regioner i landet.

BOLIGER OG BYGGERI

Siumut arbejder for at alle - uanset indkomst har ret til en sund bolig, dette for, at holde befolkningens lid til det offentlige på lavest mulig niveau.

Det selvforsynende grønlandske folk, skal forsvare de eksisterende muligheder og vi skal være i front hvad angår fornyelse i byggeri. Vejen til en øget selvforsyning skal ske ved optimal udnyttelse af egne ressourcer, som grundlægges gennem uddannelse.

Hvis de offentlige ejede boliger skal have vis standard – kan man ikke komme uden om en boligreform. Siumut vil føre an, i forbedringen af misligholdelsen af boligerne som er overtaget fra den danske stat – boliger som længere ikke er tidstilsvarende, ligeledes vil Siumut sikre finansieringen af den del af reformen. Det er Siumuts opfattelse, at såfremt vedligeholdelses efterslæbet og reformen skal løses, er det nødvendigt med investering og lån udefra.

Et Grønlands folk der står på egne ben, skal forsvare de muligheder der tilkommer dem og vi skal værne om innovation indenfor boligbyggeriet. Med egen forsyning i sigte og optimal udnyttelse af muligheder, skal uddannelse være det der baner vejen.

Et af det vigtigste i Siumuts visioner og missioner er gode og tidssvarende boliger.

Siumuts formål er, at forskellige bomønstre bliver tilgodeset økonomisk ens, uanset hvordan de boligstrukturelle forhold er, skal de trykke rammer udgøre forholdenes tilstand.

I forbindelse med boligbyggeriet er det af allerstørste nødvendighed, at vi skaber os nye muligheder for finansiering. For at støtte og beskytte de lokale firmaer bør licitationerne tage udgangspunkt i fagentrepriser. Ved licitationer skal tilbud der indeholder udnyttelse af Vort Lands egne ressourcer, være at foretrække.

Det er Siumuts målsætning, at stadig flere ved egenfinansiering skal have mulighed for at få deres egen lejlighed eller hus, samt ved oprettelse af andelsboligforeninger, hvilket ud fra en politisk perspektiv og målsætning herom kan realiseres ved at oprette en boligfond.

Andelsboligbyggeri formerne skal til stadighed støttes og udvikles for at sikre alles mulighed for at bygge en bolig til deres behov. For disse der vil bygge andelsboliger og huse som de selv skal bo i, søger om arealtildeling og hvis de har opfyldt kriterierne, skal man i samarbejde med kommunerne sikre muligheden herfor.

Ved hus og boligbyggerierne skal der tages hensyn til de handicappedes og ældres adgangsmulighed samt indrette boligerne derefter i det hele taget, så disse er tidstilsvarende. Dette kan eventuelt realiseres i samarbejde med de respektive kommuner.

Vores natur nødvendiggør trappebyggerier. Ved boligbyggerier er det vigtigt at muligheder for handicappede også tilgodeses.

Vore egne ressourcer er udgangspunktet i vore kommende anlægsopgaver, som skal bygge mere på selvforsyning; sten, sand, mursten, tørv og lignende kan anvendes og ved, at hente inspiration fra andre lande, som f.eks. fra Island og Norge. Ved at minimere brugen af træ til boligbyggeri, vil man opnå mindre vedligeholdelsesopgaver. Brug af lokale byggematerialer skaber flere lokale arbejdspladser, og minimerer importen af byggematerialer, som igen betyder besparelser på byggerierne. Vi skal søge og udvikle nye bygge- og anlægsmetoder samt strukturer, der har udgangspunkt i Vort Land, ligesom vedvarende energiformer som ikke forurener skal gøre sig gældende iforbindelse med anlægsopgaverne.

Hvad angår Arktiske byggemetoder skal man i samarbejde med Artisk Teknologi i Sisimiut og andre, etablere et udviklingsinitiativ både inden for uddannelses- og finansieringsområdet.

Ansaret og ejerskabet for administrationen af offentligt ejede boliger, bør undersøges med henblik på senere overdragelse til storkommunerne. Siumut vil arbejde for at storkommunerne får tildelt puljer til byggeri af huse og ejendomme samt deres vedligeholdelse, som de selv skal administrere.

Standarden for børnefamilier, samt de unges muligheder for at sikre sig en bolig, skal ligeledes højnes i form af badeværelser, fjernvarme og således, at vi til stadighed kan sikre befolkningen at bo i sunde boliger, tillige skal brug af skibsovne være et afsluttet kapitel i boligerne.

Siumut mener, at administrationen af de offentlig ejede boliger ikke skal være opdelt, dette for at undgå et boom af forskellige boligadministrationer og til dels for ikke at miste kompetente hjemmehørende arbejdskraft. Derfor vil Siumut danne en stærk central administration for boligerne.

Man skal stræbe efter, at bevillinger til boligbyggeri og vedligeholdelse i bygderne administreres mere rationelt.

Der bør afsættes bevillinger til medbyggerordningen – således, at denne ordning kan tilbydes i hele landet.

Siumut vil arbejde for, at der etableres mere retfærdige finansieringsordninger til de virksomheder, der selv ønsker, at bygge deres personaleboliger.

Der skal indføres bygningsreglementer som er tidssvarende. Byggetilsynet skal til stadighed udvikles. Der skal indføres en mere autoritær og konsekvent byggetilsyn.

Siumut vil arbejde for at opføre lærlingeboliger for praktikanter der flytter til en anden bygd eller by.

Der skal åbnes op for muligheden for at etablere byggelån for alle, uanset hvor man bor. Siumut vil til stadighed arbejde for, at der forefindes finansieringsmuligheder der hele tiden er opdateret og tilpasset.

Selvbyggerhuse af typen "Illorput 2000" som anses som værende velegnede, skal udvikles ved tilpasninger og muligheden for, at kunne bygge disse ud over hele kysten skal fortsat gøres mere håndgribelig.

Pensionister der ikke har mulighed for selv at renovere deres hus, bør have mulighed for at få hjælp hertil.

Omkring boligpolitikken, vil Siumut endvidere arbejde for:

- Forbedring af mulighederne for finansiering til husbyggeri ved byer og bygder, hvor der ikke gives mulighed for bank eller realkreditlån.
- Boligtilskud skal vurderes i relation til inflationen/-stigende udgifter, ved vedvarende tilskud skal loftet for udgifterne stige i takt med inflationen/-udgifterne.
- Det skal undersøges og afklares med hensyn til mulighederne for indlemmelse ved aconto betalinger af varme og vand – undersøgelse skal afklare evt. konsekvenser af indlemmelsen.
- Samme hustyper med forskellige installationer, f.eks. huse med skibsovne installeret, uden bade faciliteter, ingen vandinstallationer, ingen renovations afløb o.l. bør være billigere i husleje.
- Huslejen for lejligheder er for høje, derfor må unødvendige udgifter gåes i sømmene og der skal derefter tages op til revision om disse fortsat skal indgå i beregningen af huslejen.
- Boligmanglen skal elimineres. Boligmanglen kan bl.a. afskaffes ved at bygge og tilbyde lejligheder, som folk har råd til at betale.
- Ubeboede boliger, som ikke fejler noget, skal ikke stå tomme for længe.
- Depositumsordningen ved de offentlige ejede boliger bør gøres mere fleksibel. Såfremt der er behov for en afdragsordning skal dette indføres, således at de kommende lejere ikke bliver økonomisk overbebyrdet.
- Lejeboliger skal forsynes med målere til aflæsning af forbrug for vand og varme, således at der kun betales for det reelle forbrug.
- For at kunne bemande virksomheder uden arbejdskraft, skal der kunne tilbydes bolig til de hjemmehørende.
- Der skal indføres kontrol med, at de offentligt ejede boliger, ikke bliver til genstand for boligspekulationer.
- Det skal gøres lettere at renovere boliger ved indførelse af rente fradragsmulighed.
- Der skal bygges gode boliger der er tilpasset de ældre.
- Muligheden for at BSU-huse kan overdrages til de nærmeste, skal gøres mere tilgængelig ved at mindske gældsbyrden for efterkommerne.
- Muligheden for at kunne oprette lærlingehjem indenfor byggeriet skal undersøges.
- Der skal i lejlighederne etableres anordninger der medvirker bekæmpelse af skimmelsvamp.

- Der skal i bygder og yderdistrikter gives mulighed for boligbyggeri med finansieringsformen 95/5.
- Der skal banes vej for, at kunne bygge boliger i de bygder, hvor der er stor mangel på boliger iblandt ungdommen.
- Der skal med henblik på at etablere boliger for de mere mobile ældre, i forening med kommunerne arbejdes for, at lave en byggefinansieringsordning (finansieringsordningen 50/50).

Der skal arbejdes for mere håndgribelige tiltag omkring de offentlig ejede boliger. Derfor vil Siumut arbejde med initiativer:

- Der skal øjeblikkeligt ved alle bosteder udfærdiges en tilstandsrapport af de tomme offentlig ejede boliger – Naalakkersuisut og de respektive kommuner skal varetage denne opgave i forening med det formål, at give mulighed for borgerne uden bolig, kan få tag over hovedet for en mindre husleje.
- Der skal banes vej for en bedre rådgivning af restanter, således at de kan iværksætte gode aftaler med realistiske afdragsordninger.
- Andelsboligbygherrer skal til stadighed tilbydes rentetilpasning således man tilbyder den laveste rente for byggeri, således der dæmmes op for enkeltpersoners boligspekulation.

MINEDRIFT OG FOSSILE BRÆNDSTOFFER

Myndigheden og ansvaret over vore rigdomme i undergrunden er ved lovfastsættelse overdraget til Selvstyret; dermed har vi overtaget og sikret ansvaret for hvordan vi vil udnytte vore rigdomme. Siumut er opmærksom på, at minedrift kan have stor indvirkning på vores samfundsøkonomi.

Siumut mener, at mine og oliedriften skal drives med grøn energi som udgangspunkt. Der skal fortsat foretages undersøgelser af forskellige handelsformer for, at bedre og optimalt udnytte vort lands rigdomme iform af råstoffer, brændselsolie og ædelsten, i forbindelse med produktionen af disse skal det sikres, at ren energi fra vandkraft, solenergi og vindenergi anvendes, alternativet er også, at anvende rene fossile brændstoffer (e-fuels).

Råstofselskaberne skal gives gode konkurrencemæssige vilkår, og råstofudvinding skal foretages med hensyntagen til vores sårbare miljø.

Siumut kan under ingen omstændigheder acceptere miljøforurening i forbindelse med minedrift og ved udnyttelse af olieressourcer, derfor skal vi have egnede forureningsbekæmpelsesudstyr i tilfælde af forurening af naturen.

Udvinding samt forbrug af råstoffer skal tilrettelægges med størst muligt økonomisk udbytte for landet og dets befolkning.

Det skal sikres, at virksomheder som udvinder råstoffer i landet i højere grad skal have hjemmehørende som medaktører, ved udstedelse af udvindingstilladelser skal det ligeledes sikres, at bestyrelsesposterne er bemandet med hjemmehørende medlemmer.

Det er ligeledes Siumuts klare opfattelse, at virksomheder indenfor udvinding og salgsproduktion af råstoffer, som har eller vil få tilladelser hertil har en forpligtigelse til, at melde klart ud til befolkningen om deres foretagender, og ikke mindst ved anvendelse af det officielle sprog i landet.

Siumut vil til stadighed arbejde for, at der forefindes gode og relevante uddannelsesmuligheder af medarbejdere til råstof- og olieindustrien, hvorfor det er Siumuts mål at så mange hjemmehørende som overhovedet muligt skal arbejde indenfor råstof- og oliesektoren.

Siumut mener, at der skal banes vej for, at vort land i samarbejde med de relevante aktører, skal være direkte medejere i de forskellige råstofudvindingsmuligheder. Dette skal realiseres ved, at der etableres en Selvstyre ejet virksomhed indenfor råstoffer og brændsels sektoren.

Under råstofudvindingen; mens olien pumpes op af undergrunden og vore ædelstene fjernes fra jorden, så skal der være etableret et kontrolværk til at se efter alle disse aktiviteter, denne del skal styrkes og effektiviseres (Ligesom vi har fiskerikontrol), hvorved brugen af vore ikke-levende ressourcer og handel af disse produktioner vil kunne køres efter bogen. Hårdere foranstaltninger for overtrædelser skal undersøges.

Hvis der skal pumpes olie eller gas op af vore farvande, skal man forinden opstart sikre og tage højde for eventuelle naturforureningskatastrofer og forøge beredskabet derefter.

Siumut vil helt klarlægge; i forbindelse med udstedte af tilladelser til efterforskning af enhver art med henblik for udvinding, skal det sikres ved lov, at Grønland får andel i og ved eventuelle salg eller delvis salg til nye medejere af et selskab.

I forbindelse med udvinding af sjældne jordarter skal der være mulighed for at producere uran som biprodukt. Ved sådanne udvindinger skal gældende internationale retningslinier vedr. sikkerhed overholdes, eks. via IAEA's regler.

Hvis der ikke er forbundet fare for både borgerne og naturen, er det Siumuts opfattelse, at man skal opstarte evt. minedrift for, at sikre indkomster for vort land. Det er Siumuts klare opfattelse, at minedrift der er i nærheden af beboede områder skal have helt særlige og skærpede krav omkring folkesundheden og naturcykluserne i området og den del skal udføres i fuldstændig sammenforståelse med de omkring boende.

I forbindelse med planlagt opstart af råstof- og olieudvinding, skal kommunerne altid tæt inddrages, således at man i de forhandlinger der skal optages, går ud fra IBA-bestemmelserne om beboede områder, således at de beboede områder der ligger tæt på minedrift anlægget så vidt det er muligt skal inddrages og deltage heri samt tage del i udbyttet heraf. Hvis IBA-bestemmelserne ikke respekteres og overholdes, vil det resultere i øjeblikkelig inddragelse af tilladelsen til udvinding.

Ved opstart af de forskellige miner, vil vi have mangel på kompetente hjemmehørende arbejdskraft, som har dygtiggjort sig igennem kurser, derfor vil Siumut arbejde for, at de nødvendige uddannelser og opkvalificeringer af hjemmehørende medarbejdere foretages.

Mineselskaberne skal have den forpligtelse at opkvalificere de lokale ansatte løbende, også hensynstagen til evt. sprogbarriere indenfor området, således de lokale ansatte tilstadighed kan følge med i de højere internationale stander. Der skal i forbindelse med opkvalificeringer være mulighed for, at benytte de midler der er øremærket til KTI eller råstofskolen.

STEN – SAND

Vi har her i landet mange forskellige stenarter der kan udnyttes til næsten ubegrænsede formål. Siumut vil arbejde for, at man fremadrettet fører et register over hvordan disse forskellige stenarter kan udnyttes gennem forskning og analysearbejde. Man skal arbejde for, at disse informationer publiceres i højere grad til borgerne på en let forståelig måde, derved vil man bane vejen for, at flere lokale kan deltage indenfor råstof udvindingen.

Siumut vil arbejde for at fremme, at borgerne får mulighed for at udnytte landets smykkestensressourcer til fremstilling af smykker og andre former for husflid, således at befolkningen får mulighed for erhvervsmæssig fordel inden for dette område. Siumut vil også arbejde for, at befolkningen skal have mulighed for kontinuerligt opkvalificeringen indenfor området.

Siumut vil arbejde for, at skærpe kontrollen af ulovlig eksport af smykkestenressourcer. Siumut vil arbejde for, at der etableres en kontrolenhed som er tilsvarende til det vi kender fra GFLK regi.

Småskalalicenser i forbindelse med indsamling samt udnyttelse af mindre eller større mængder sten skal revideres, således at det for borgerne bliver nemmere for at få en licens samt for at åbne op for muligheden for at et lokalsamfund i fællesskab kan få tildelt en samlet licens.

Grønland har forskellige former for sand, sand som kunne benyttes i byggeri og er efterspurgt i forbindelse med fremstilling af forskellige tekniske materialer, ligesom vi har ler som kan benyttes til fremstilling af mursten, som ligeledes kan benyttes indenfor byggebranchen. Ligeledes kan forekomster af basalt i Qeqertarsuaq udnyttes. Der skal banes vej for udnyttelse af disse forekomster.

Ligeledes skal handel med sand og sten i landet samt til eksport, ske med størst mulig indtjening til landets befolkning for øje.

FLEKSIBEL OG SAMMENHÆNGENDE UDDANNELSE

Siumut arbejder for at alle skal have en uddannelse. Ved anvendelse af fleksibel og sammenhængende vejledning, skal der arbejdes for, at samtlige som afslutter folkeskolen forpligtiges til, at tage en videregående uddannelse.

Der skal i de næst kommende år i regerings regi arbejdes for, at unge som ikke er kommet videre i uddannelessystemet (unge uden arbejde, uddannelsesforløb eller uden andre former for kompetence givende forløb) monitoreres og med særtiltag løftes, så denne gruppe af unge mennesker kan komme videre i uddannelsessystemet.

Siumut arbejder for, at 50 % af landets befolkning i 2030 skal have en erhvervsuddannelse eller en akademisk uddannelse.

Uddannelse er en investering i fremtiden, derfor skal der arbejdes for, at alle kontinuerligt får mulighed for uddannelse og videreuddannelse gennem gode vilkår samt boliger for studerende; både herhjemme og uden for landet. Ligeledes skal boligforholdene samt institutionspladserne for studerende med børn forbedres.

Siumut arbejder for, at man under uddannelse tager afsæt i vores lands ressourcer, muligheder og ikke mindst ved de vilkår som vores natur og miljø tilbyder.

I takt med den stigende globale udvikling sætter Siumut høj pris på veluddannede og velorienterede borgere og der skal ikke herske tvivl om, at man indenfor det politiske arena, handelsmæssige og teknologiske udvikling m.m., samt ikke mindst samhandel, har hårdt brug for højtuddannede hjemmehørende unge. For at øge indsigt i forhold i udlandske forhold, skal man i større grad gøre det attraktivt, at have et praktik forløb i udlandet. Derfor skal der arbejdes for, at det engelske sprog blive 1. fremmedsprog når der undervises i fremmedsprog.

Der skal være mere fleksible ordninger for at sikre, at studerende i udlandet kan vende hjem efter et endt uddannelsesforløb.

Det er Siumuts holdning, at folkeskolen, de videregående uddannelser, erhvervsuddannelserne og de længere varende akademiske uddannelser, set under ét skal kunne konkurrere med udlandet på det uddannelsesmæssige plan, hvorfor det offentlige fremadrettet skal sikre at disse rammer er til stede.

Siumut arbejder for at der skal være lokale uddannelsesstilbud. Stærke omgivelser der tager udgangspunkt i kvalitet skal udvikles. Her tænkes på at de unge skal have mulighed for at kunne uddanne sig i nærområdet. For at åbne muligheden op for at man kan videreuddanne sig ved siden af sit arbejde, skal der i samarbejde med Ilisimatusarfik og andre udenlandske uddannelsesinstitutioner arbejdes for tilblivelsen af decentrale uddannelser.

Bevillinger til uddannelser, videreuddannelser og opkvalificeringer skal tilgå de hjemmehørende, for det er ikke på sin plads, at arbejdskraften som kommer udefra og som kun skal være her i landet i ganske kort tid, skal have samme muligheder som de hjemmehørende.

Siumut vil endvidere indenfor uddannelsessystemet arbejde for:

- At der skal være mere fleksibilitet omkring de unges muligheder for at få en praktikplads.
- At der skal organiseres og skabes muligheder for at de unge, som ønsker at komme på videreuddannelser, og på sproguddannelser, i DK og andre lande, får økonomisk støtte.
- At komme problematikken omkring manglende praktikpladser til livs for tømrerlærlinge, skal der indenfor lovgivninger findes løsninger, dette for at sikre at der bliver flere praktikpladser for denne gruppe.
- At bedre boliger og arbejdsforhold for lærerne implementeres.
- At, muligheden for at gennemføre eksamener ved samtlige uddannelsesteder på grønlandsk skal gøres mulig.
- At der banes vej for, at vore unge kan undervises af de ældre omkring vore kulturelle værdier.
- For folk med medfødte sygdomme, skal der ske en tidlig handlingsplan om deres kommende uddannelsesforløb.
- Siumut skal sikre, at de studerende der vender hjem efter endt uddannelse i udlandet, får bedre muligheder for bolig og daginstitutionsplads.
- Der skal med alvor arbejdes for at uddannelserne herhjemme skal kunne afvikles på vort eget sprog.
- Lærebøger på grønlandsk skal udvikles og disse skal kunne bruges med tablets og iPads.
- Man skal kunne tage en eksamen på grønlandsk i uddannelsesinstitutioner og højere læreanstalter.
- Der skal laves særtiltag for de ordblinde, der skal banes vej for, at denne gruppe kan komme bedre og videre i uddannelsessystemet.

FØRSKOLE

Siumut arbejder for at alle børn skal gå i tidstilsvarende daginstitutioner. Dette gælder for byer som for bygder.

Daginstitutionerne skal afspejle børnenes kulturelle og uddannelsesmæssige omgivelser. Åndelig og kropslig sundhed skal være grundlaget og målet i opdragelsen.

I samtlige vuggestuer og daginstitutioner skal der etableres klare formål og målsætninger; ligeledes skal der etableres tydelige ansvars- og opgavefordelinger. Tilsynet med driften af institutionerne som bliver varetaget af Selvstyret, skal forbedres og revideres. Der skal være sammenhæng mellem børnehaven og skolen, ligesom der skal være et nært samarbejde med forældrene.

Opdragelsen i daginstitutionerne skal tage udgangspunkt i vores grønlandske kultur. Læring på det engelske sprog bør startes i daginstitutionerne.

FOLKESKOLEN

De bedst mulige resultater opnås, igennem samarbejde imellem skolen og hjemmet, derfor er det vigtigt at styrke denne gensidige samarbejde.

Vi skal sikre, at lærerne i folkeskolen får det mest optimale grundlag og materialer til rådighed for at tilbyde den bedste undervisningform for børnene. I denne forbindelse skal skolelederne via efteruddannelse og kurser til stadighed tilpasses udviklingen af skolerne.

Rådgivning om uddannelse skal øges og forbedres ved folkeskolernes ældste klassetrin. Man skal ikke forlade folkeskolen, hvis man ikke er kommet i betragtning til et videreforløb. Alle som ikke er kommet i betragtning til et videre forløb skal monitoreres og disse skal indenfor et kalenderår vejledes til en plan til et videre forløb. Siumut mener, da alle borgere har ret og pligt til, at være en del af landets udvikling, er det vigtigt at sikre at alle er med til, at løfte denne ansvarsfulde opgave.

For at sikre besættelsen af lærerstillingerne i folkeskolen, skal uddannelses direktoratet og Lærerseminariet (Ilinniarfissuaq) arbejde så tæt sammen som overhovedet muligt. Den decentrale læreruddannelse skal optimeres. Fjernundervisning skal gennemføres ved hjælp af TV, radio og internet. For at efterkomme manglen på uddannede lærere i bygderne, vil Siumut arbejde for, at der etableres mere tidstilsvarende boliger til lærerne.

Med udgangspunkt i vores kulturelle identitet, skal der gennemføres særlig undervisning med undervisere der har speciale inden for dette felt. Man skal udvikle undervisningen i vores skikke og spisevaner. Folkeskolerne skal udvikle undervisning i vores traditionelle mad og spisevaner.

Alle folkeskoler skal sikres materialer der svarer til nutiden.

Der skal være kontinuitet i evalueringen af folkeskoledriften og Siumut mener, at det engelsk sprog skal være det første fremmedsprog i undervisningen ved folkeskolerne.

Siumut arbejder for at læring om indholdet af FN's børnekonvention skal være et obligatorisk fag i folkeskolen.

ERHVERVSUDDANNELSER

Siumut vil arbejde for forøgelse af bevillingerne til uddannelsessektoren. Siumut arbejder for at opstarte en uddannelse i at skabe nye arbejdspladser. Erhvervsuddannelserne skal øges ud fra samfundets behov og i samarbejde aktørerne indenfor erhvervslivet.

Uddannelserne skal i samarbejde med de berørte erhvervsorganisationer gøre en indsats for, at udfylde det behov der er i arbejdsmarkedet, der skal hele tiden arbejdes for, at dække uddannelses og ansættelses behovet ved de forskellige erhvervssektorer, dette med baggrund i vilkårene i erhvervslivet og de ansatte herunder.

For at sikre flere uddannelsesmuligheder for de unge inden for handel og teknik, skal studenter uddannelserne udvides indenfor HTX og HHX.

På baggrund af efterspørgslen for mulighederne af efteruddannelser, skal der udfra centralt hold, oprettes og tilbydes passende kortere uddannelser.

For at sikre optimal lærings indhold på de enkelte uddannelser, skal uddannelserne være fleksible. Erhvervsuddannelserne skal udvikles på alle områder og løbende tilpasses for landets behov. Man skal væk fra at skulle tilrettelægge metoder efter danske forhold.

Erhvervsuddannelserne skal være adgangsgivende for videregående uddannelser, hvorfor uddannelsesinstitutionerne med kontinuitet skal udvikles både på uddannelsesindsatsen, såvel uddannelsesmaterialerne.

Siumut vil indlede initiativer for at opstarte en Arktisk søfartsskole i vores land. Uddannelsen skal være en del af den eksisterende maritime skole. Der er andre krav til søfart i Arktis, derfor har Siumut som mål at tage et uddannelsesinitiativ som er til gavn for vores land. Der skal være en særlig uddannelse der sigter på et Arktisk søfartsbevis. Det skal ligeledes overfor fremmed skibe der kommer til vore farvande, stilles krav om, at der skal være officerer med ombord med Arktisk Søfartsbevis. Der skal arbejde for, at den Arktiske Søfarts bevis skal kunne godkendes med et standard på internationalt niveau.

Der skal indføres krav om at større skibe der besejler vores farvande bemannes med officerer der har en arktisk søfartsuddannelse og kan besejle de Arktiske farvande. Vi arbejder for, at den arktiske søfartsuddannelse bliver internationalt godkendt.

Den nutidige søfartsuddannelse her i landet skal gøres mere tidssvarende. Derfor kræver Siumut, at søfartsuddannelserne opkvalificeres til en mere tidssvarende niveau og behov ved en reformering – lige fra skibsassistentuddannelsen til skibsføreruddannelsen; ikke mindst må uddannelserne gøres mere attraktive for de unge. Vi må blive bedre til, at benytte os af de allerede uddannede grønlandske kaptajner og styrmænd. Vi skal efteruddanne disse til at udføre fiskerikontrol i vore farvande – ligesom de også skal forestå kontrol af fiskerigrænserne, Siumut vil arbejde for, at realisere dette.

Siumut vil arbejde for at der oprettes en uddannelse indenfor sejlads med joller og små fartøjer.

Levnedsmiddelskolen INUILI skal videreudvikles, hvor fokus i højere grad skal rettes mod brug af vores lokale fødevarer og håndtering af disse.

Der skal arbejdes for videregående uddannelser indenfor levnedsmiddelområdet i vores land.

Tillid til mennesket – tro på fremtiden.

FORSKNINGSBASEREDE UDDANNELSER

For at skabe et velfærdssamfund i fremtiden, har vi brug for veluddannede folk, som er dygtige til innovative indsatser på basis af ny og vidtfavnende viden. På denne baggrund vil Siumut arbejde for etablering af velfungerende akademisk baserede uddannelser.

Siumut mener, at udviklingen af fremtidig forskning skal være baseret på grundlag af vort lands generelle erhvervsmæssig behov. Der skal her ud fra vores erhvervsøkonomisk grundlag, arbejdes mere for at den fremtidig forskning skal være pejlemærket for hvordan det bedst kan gavne de samfundsmæssige aspekter.

Forskning skal styrke erhvervslivet, den vil bane vejen for løsning af kulturelle og økonomiske problemer samt vil den i større grad være med til, at udvikle samfundet.

Der skal ansættes flere uddannede indenfor forskning og andre forsknings relaterede uddannelser, da skal forskning skal være en attraktiv sektor med gode vilkår.

Der skal oprettes en vidensbank omkring forskning og dets resultater i vores land. Udenlandske forskere der forsker i vort land, skal altid samarbejde med de lokale, også indenfor forskningen.

Siumut arbejder med alvor for oprettelse af forskning vedrørende Miljø og Natur i arktis.

Der skal etableres en højere uddannelse med fisk som hovedfag, der skal i denne uddannelse kunne tilbydes læring om kvalitet, værdiskabelse og lignende.

FAMILIER

Familier er landets kerne. Der skal skabes en ny politik om familier og fællesansvar som tager udgangspunkt i at forældre i fællesskab skal opdrage barnet. Der skal vi drage nytte af de vellykkede erfaringer som vores nabolande har opnået.

Siumut vil arbejde for nedbringelse af anbringelser af børn udenfor hjemmet. Siumut vil arbejde for, at man vil gøre indsatser uden, at skille børnefamilierne fra hinanden og ligeledes skal der etableres en myndighed hvor man kan hente viden og værktøjer. Det er for Siumut vigtigt, at der skabes stærkere og sundere familier.

For at sikre god start på livet, skal der skabes gode rammer omkring familierne, som realiseres i samarbejde mellem Inatsisartut, Naalakkersuisut, kommunerne, organisationerne, forældrene og alle andre de involverede parter.

Forældre har altid hoved ansvaret for børnenes levevilkår. Siumut mener, at forældrenes svigt under opdragelsen skal kommes til livs og der skal indenfor området laves nye handleplaner og vi skal arbejde sammen omkring denne problemstilling uden ophold.

I forlængelse heraf skal indsatsen over for den samlede familie intensiveres og styrkes, blandt andet ved at familiehøjskolerne fortsættes og udvikles.

Siumut vil bane vejen for, at de familier der akut har brug for hjælp og vejledning oplever en tidlig, men også hurtig indsats, hvilket vil medføre færre anbringelser af børn uden for hjemmene.

Familierådgivningen skal køres videre, men forbedres, hvorfor det i forbindelse hermed skal sikres, at der årligt tildeles økonomisk støtte til formålet.

SUNDHED

Siumut vil til stadighed arbejde for, at befolkningen har de bedst mulige levevilkår og service med hensyn til sundhed og social kontakt.

Som samfundsborgere har vi alle eget ansvar for at holde vores eget liv sund. Vi har alle gensidig pligt til, at medvirke til, at vore medborgere har en sund og god tilværelse.

Siumut vil realisere Timersoqatigiiffiit Kattuffiats (Grønlands Idræts Forbund) planer om, at vores land bliver den mest fysisk aktive land i verden. Der skal udarbejdes en strategiplan i samarbejde med idrætspersonalet og idrætsorganisationerne.

I vort arbejde for bedre sundhed, skal vore grundlæggende værdier som ét folk være:

- At være sund
- Velplejet
- Godt humør
- Ansvarlighed

Disse værdier skal vi som samfund tage udgangspunkt i.

Alle borgere i Vort Land skal have den samme adgang til den samme ligeværdig service. Den service vi yder borgerne i bygderne og yderdistrikterne, skal til stadighed forbedres og smidiggøres. Alle lægekonsultationer skal forbedres, hvilket er en af Siumuts mærkesager. Lægekonsultationen i byerne bør reformeres, idet befolkningstallet skal være udgangspunkt for planlægningen af den service der skal ydes.

Der skal arbejdes for, at alle borgere får mulighed for at have deres egen praktiserende læge. Hvis vi tager udgangspunkt i 60.000 borgere i Grønland, svarer det til, at 1 læge skal behandle 500 patienter, hvorfor vi efter det regnestykke har behov for 120 læger, der kan varetage lægekonsultationer. Dette anses som realiserbart. Med hensyn til at prioritere målet om folks sundhed uanset hvor man i landet bor, vil Siumut arbejde for at man i forbindelse med rekrutteringen af sundhedspersonalet åbner op for ansættelser fra hele verden.

Med prioritering for optimeringen af folkesundheden, vil Siumut åbne op for, at rekrutteringen kan foretages over hele verden.

I et veldrevet sundhedsvæsen er det vigtigt med forebyggende indsatser og disse skal medtages i samtlige behandlinger. Enhver form for misbrug er en hindring for skabelsen af et velfærdssamfund. Der skal åbnes op for muligheden for gratis, hurtigere og mere fleksible behandlingstilbud for borgere med psykiske og personlige problemer.

Der skal være oplysende arbejde for befolkningen omkring opdelingen af ansvarsfordelingen i sundhedsvæsenet.

Der skal være bedre planlægning omkring behandlingen af kræftpatienter. Muligheden for at kunne foretage behandling af kræftpatienter andre steder end i Danmark, f.eks. i de nordiske lande, skal der banes vej for, samtidig skal man sørge for, at nære familiemedlemmer kan få mulighed for, at rejse med som støtte for kræftpatienten.

Siumut er enige i Sundhedskommissionens budskaber som er følgende:

- Sundhedsvæsenet er meget presset fra alle led og kanter: Bemanding, økonomi, udvikling i de opgaver der er tilstillet, udnyttelse af ressourcer m.v. Den form for pres har medført ændringer i samfundsstrukturen – dette forpligtiger til, at man må på ny revurdere denne prioriteringsform.
- Der har været en heftig debat omkring rekruttering og bibeholdelsen af nuværende personale, da det er strengt nødvendigt med øjeblikkelig behandling af de syge, ligeledes er bedst mulig anvendelse af kompetencerne indenfor sundhedsområdet blevet drøftet, ligesom monitorering og konsekvenserne heraf blevet fremlagt på bordet.
- Det er yderst nødvendigt med, sammenhængende handleplaner indenfor uddannelsesområdet som er i led med behovet for organisationsstrukturen indenfor sundhedssektoren.
- Et større samarbejde imellem kommunerne og sundhedsvæsenet kan gensidigt gavne begge parter, dog er denne mulighed hæmmet grundet misvisende fordeling af de forskellige ansvarsområder, herunder også, forbyggelsesarbejde, sundhedsfremmende områder, ældreområdet, udbyggelse af kompetencer og inden for psykiatrien.
- Der er behov for større finansiering indenfor sundhedsområdet, herunder bygning og nye journalsystemer.
- Kvalitet eller kvalitetsfremmende arbejde er et næsten ukendt begreb og der er behov for opstart af undersøgelser af patienternes erfaringen indenfor sundhedssektoren.
- Dokumenterede oplysninger synes, at være et større mangler, men nogle få forståelige oplysninger er dog grobund for sundhedsvæsenet.
- Der er store muligheder for sundhedsfremmende og sammenhængende arbejde ved, at koble brugerne og dem der har direkte daglig berøring patienterne sammen.
- Der er behov for forbedring af tilgængeligheden for DIH/-Sana.
- Der skal arbejdes for, at lave gode strategierplaner for specialister indenfor sundhedssektoren.

Læge besøg i byggerne skal igennem veltillægt planlægning, gøres oftere.

Det er meget vigtigt, at alle kræftpatienter hver især for en nøje planlagt kræftbehandlingsforløb.

Siumut er åben overfor fastsættelse for maksimal ventetid inden kræftbehandlingens påbegyndelse.

Behandling der i dag foregår i Danmark bør hjemtages. Der skal søges muligheder i landet for, at der kan foretages en mindst lige så god behandling som i Danmark.

Målsætninger for sundhed:

- Børnedødeligheden skal nedsættes.
- Færre aborter.
- Færre uheld og dødsfald.
- Stadig færre rygere.
- Brugen af euforiserende stoffer skal blive mindre.
- Vedvarende tiltag til for nedbringelse af alkoholforbruget i landet.
- Udbredelse sundere kostvaner.
- Der skal være sygesikring til alle borgere.
- Etablering af talsmand for patienter.
- Etablering af jordemoderuddannelsen i vores land.

Patienter skal have en bedre forplejning end i dag og der skal være større mulighed for, at kunne spise mere grønlandsk kost. Vi spiser alt for lidt af vores traditionelle provianter, vore fangeres muligheder for afsætning af deres varer er derfor ringe, hvilket medfører for stort brug af importerede madvarer.

Ved sygehusene og ved patienthotellerne skal der være bedre muligheder for adgang til spisning af grønlandske provianter.

Der skal tilbydes bedre kostforplejning på patienthjemmet. Der skal arbejdes mere på at øge kost der er baseret på grønlandsk mad.

Behandlingsmulighederne i bygderne, yderdistrikterne og i de mindre byer er helt uacceptable – det kan ikke accepteres - når uddannet personale holder ferie - at byggerådsmedlemmerne bliver indsat som behandlere. Ikke-uddannede medicindepotforvaltere i bygderne kan ikke accepteres.

Alle former for smitsomme sygdomme skal forsøges mindsket. Mulighederne for yderligere udbredelse af HIV skal minimeres ved vedvarende oplysningskampagner i offentligheden.

Forebyggende indsats mod led sygdomme skal øges, ligesom eksisterende behandlinger skal forbedres.

Vi skal have egentlige ambulancefly i vores land og disse skal placeres i regionerne. Dermed skabes der mulighed for, at man ved hjælp af fly og helikoptere giver borgerne til at kunne komme på konsultation

mindst 1 gang om måneden. Ambulanceflyvene skal bemannes med læger, sygeplejersker, psykisk kyndige og tandlæger. Såfremt disse faggrupper ikke kan rekrutteres i Danmark, skal vi være parate til at kunne rekruttere fra resten af verden. Disse skal fungere som sundhedsvæsenets rejsehold.

Etablering af krematorie i Nuuk skal overvejes.

Den telemedicinske konsultation "Pipaluk" bør anvendes mere end den gør idag.

Hvis vi skal forbedre sundhedsbetjeningen af samfundet og øge behandlinger overalt på kysten, er vi sikre på, at vi kunne benytte de op til 1,6 mia. kr. bedre, hvorved de midler der benyttes til rejsehold og ambulancefly kan medføre besparelser på andre områder inden for sundhedsvæsenet.

For at sikre koordineret indsats skal der straks indledes kvalitetsløft inden for behandlingskrævende børn og unge i psykiatrien, ligesom man i samarbejde med alle implicerede skal forbedre hjælpeforanstaltninger for eksisterende patienter.

BØRN OG UNGE

Siumut arbejder for at børn og unge skal have glade og trygge opvækstvilkår. Siumut opfordrer alle til at deltage i genudbredelsen af omsorg og kollektivitet, som er den naturlige og harmoniske tilstand i vort liv heroppe.

Der skal i de næst kommende år i regerings regi arbejdes for, at unge som ikke er kommet videre i uddannelessystemet (unge uden arbejde, uddannelsesforløb eller uden andre former for kompetence givende forløb) monitoreres og med særtiltag løftes, så denne gruppe af unge mennesker kan komme videre i uddannelsessystemet.

Et barndom med oplevelser, støtte til initiativitet og tryghed er de fundamentale vigtige dele i et barns opvækst. Politisk kan vi forbedre vilkårene for børnene, ved at give de berørte familier gode rammevilkår til, at kunne få mere tid til deres opdragelse og give følelsen af deres eget ansvar overfor børn og unge.

Siumut har til formål, at børnene og unge oplever tryghed, et sundt liv, stærke såvel i sjæl som i krop og som har et stort personligt selvværd, med godt fundamentalt kendskab til deres eget identitet.

Siumut arbejder til stadighed for en længere barselsorlov, således, at de nybagte forældre trygt kan være sammen med barnet i længst muligt periode efter fødslen. Forældrene skal selv have mulighed for at vælge orlovs længden. Siumut arbejder ligeledes for at de forældre, der er ansat i det offentlige, får løn under barselsorloven, ligesom Siumut vil sikre at der etableres en familiepolitik.

Der skal være en balance mellem familielivet og arbejdslivet. Alle børn skal tilbydes pasning i daginstitutioner, hvor der er uddannede pædagoger. Medarbejdere der er ansat uden relevant uddannelse i daginstitutionerne, skal tilbydes uddannelse og oplæring. For at opnå de bedst mulige rammer i daginstitutionerne, skal de medarbejdere der passer børnene have konsulenter til at vejlede sig, hvilket sker i et tæt samarbejde med forældrene.

Det er hensigten, at daginstitutionerne, folkeskolerne, de uddannelser der har med familier og børn at gøre, samt skolen og sundhedsområdet skal til under helt faste forhold, at samordnes, således, at der opnås fælles forståelse og for at sikre, at alle har samme klare målsætninger.

Man arbejder for at opnå at der i daginstitutionerne, folkeskolerne og uddannelsesstederne i en vel tilrettelagt og bestemt samarbejde imellem sundhedsvæsenet og skolen, foretager oplysning om familieliv og det med at have børn.

Man arbejder for at der i børne og ungeinstitutioner får opstillet krav om medarbejdere der matcher behovene ved de enkelte steder.

For at sikre at børn og unge har mere kontakt med deres forældre samt de ældre i familien, skal der opstilles større krav til forældrene gennem oplysende indsatser. Der skal ske løbende opfordringer til øget støtte og input.

Der skal være større oplysning omkring lovgivningen vedrørende ansvar for værger og forældremyndighedsindehavere og Siumut opfordrer til, at vi forældre skal stille større krav til os selv om at give vores børn så gode levevilkår som overhovedet muligt. Siumut mener, at vi er i dag nået til et sted hvor vi har svært ved at bunde, hvad anbringelser af børn og unge udenfor hjemmet angår, derfor kan man ikke komme uden om, at stille mere krav til forældrene. Børnenes rettigheder skal hele tiden forsvares, og så fremt man har bragt børn til verden, skal pligter og ansvar hele tiden følges ad.

Det håndgribelige arbejde og beskyttelse af børn og unges rettigheder skal fortsættes, og ved ændringer og fornyelser af love skal børn og unges behov være i centrum. Siumut vil sikre oplysningskampagner om børn og unges rettigheder over for samfundet.

Til arbejdet skal der tages højde for følgende:

Siumut vil være opmærksom på, at der sker opfølgende indsatser for de rapporter som Børnetalsmanden udarbejder som følge af undersøgelser.

DE ÆLDRE

De menneskelige værdier danner grundlag for vor ældrepolitik – formålet hermed, er blandt andet, at skabe tryghed og kvalitet.

Det at blive ældre her i landet skal være godt i vores land. De ældre skal have gode boliger og have et godt socialt liv og have gode økonomiske kår, ligesom de skal have en vilje til aktivt at deltage i arbejdslivet. Derfor vil Siumut altid arbejde for, at de ældre skal have gode levevilkår og muligheder.

Virksomhederne skal have en forpligtelse til at beholde de ældre i arbejdslivet, ældre der ønsker at fortsætte på deres arbejdsplads.

De ældre skal sikres gode overgangsordninger fra aktivt arbejdsliv til en pensionist tilværelse, og der er det naturligt, at arbejdspladserne tager medansvar. Siumut vil arbejde for, at forsørgelsespligten overfor ægtefællerne skal ændres.

Gennem hjemmehjælperordningen skal ældre der ikke kan sørge for sig selv, sikres at de kan bo på deres eget hjem i så lang tid som muligt. De ældre der har brug for hjælp i hjemmet, alderdoms- og plejehjem, samt beskyttede boliger, skal have den nødvendige plads omkring sig og i en rimelig standard. I forlængelse af dette vil Siumut arbejde for, at det etableres ældreboliger til den gruppe ældre der selv kan stå for det fornødne daglige forpligtigelser.

Der er i vores land et stigende antal ældre der lider af demens, og derfor skal kvaliteten af den service der tilbydes denne gruppe øges løbende. Siumut vil til stadighed samarbejde i den nødvendige kontinuerlige revision af ældrestrategien og som følge af dette skal der følges op på opkvalificeringen af demenssektorens medarbejdere.

Gennem fremtidige pensionsopsparingsordninger skal de ældre sikres gode levevilkår under deres pensionisttilværelse. Det skal altid være muligt at gå på pension som 67 årig. De ældre som ønsker at have en biindkomst ud over deres pensioner, skal have mulighed herfor, uden at dette medfører en modregning af deres alderspension. Pensionen skal være ens for alle, uanset om man er gift, samlevende eller samboende. Såfremt en borger har haft en fysisk krævende arbejde i mange år, vil Siumut arbejde for, at pensionstilværelsen for denne persongruppe kan starte fra når man er 64 år.

For Siumut er det vigtigt med et synligt og godt samarbejde med de ældres organisation, Utoqqaat Nipaata Kattuffiat. Som led i de kommunale omstruktureringer, skal der stilles rådgivning af ældre til rådighed. For, at de ældres organisation bliver mere synlig og hørt som andre organisationer, vil Siumut bane vejen for, at medlemmerne indbetaler et medlemsgebyr. Dette skal banes vej for i samarbejde med de ældre.

Siumut arbejder for at forbedre de ældres muligheder for socialt samvær og sportslige arrangementer er tilstede ved alle beboede steder.

Der skal arbejdes for at fastsætte et minimumsbeløb for pensionen. Dermed skal de ældres økonomi sikres, også når de faste økonomiske forpligtigelser er betalt.

Byggerier af alderdomshjemme skal særundersøges.

Der skal arbejdes og laves undersøgelser samt laves tidstilsvarende rammer indenfor servicering, boligforhold og vilkår for de demente.

DET SOCIALE OMRÅDE

Velfærd skal være nøglen til en samfundsudvikling og fremskridt. Velfærdssamfundet har sit solide fundament i familielivet, ligesom de der har behov herfor, skal kunne hente den nødvendige hjælp fra de offentlige. Velfærdssamfundet har sit grobund i gode sundhedsforhold, gode uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, uanset hvilken samfundslag man er i.

Siumut har den grundlæggende opfattelse, at enhver sund borger ikke skal begrænses i muligheden og ansvaret for selvforsørgelse. I Vort Land har enhver borger medansvar for til stadighed at skulle forbedre sine egne forhold i livet. Rammerne for offentlig hjælp skal fastsættes, således at arbejde altid skal kunne svare sig.

Siumut mener, at enhver borger har pligt til at tage et medansvar for, familiens, nærmest pårørendes og byfællers fysiske og psykiske velbefindende.

Siumut mener, at alt socialt arbejde og hjælpeprogrammer hertil, skal tage udgangspunkt i værdiregnskaber som værktøj, i en kontinuerlig fremadrettet proces skal tilpasses de forskellige vilkår. På denne måde vil arbejdet med alle klienter nå sit bedste og mest ligeligt norm samt skal metoden forbedres ved Selvstyrets og kommunernes samarbejde imellem. Den sociale indsats skal tage udgangspunkt i hjælp til selvhjælp. Siumut mener, at de sociale tiltag skal udspringe i støtte til den enkelte borgers selvhjælp.

Siumut mener, at alle der arbejder inden for det sociale område skal have kontinuerlige muligheder om kurser og opkvalificering.

Siumuts politik om at sociale klienter skal hjælpes til at kunne klare dem selv, skal også være et fremadrettet mål for storkommunerne.

I dag er det et problem, at de uddannede inden for socialsektoren, foretrækker at bo og arbejde i de større byer. Dette skal løses gennem mere fleksible ansættelsesvilkår.

Vores politiske målsætninger tager udgangspunkt i ønsket om et sundt børn/-familieliv:

- Formålet skal være bedre brug af socialarbejdernes viden.
- Formålet er at yde tidlig indsats til familier.
- Plejefamilieområdet skal styrkes, således at anbringelser på døgninstitutioner mindskes. Man skal foretage en koordineret indsats for at kunne sikre at nære familiemedlemmer kan blive plejeforældre.
- Man skal arbejde for at godtgørelserne til plejeforældre er fastsat på et passende niveau.
- Kommunernes sociale arbejde sker ud fra den eksisterende lovgivning og skal derfor være ensartet, for at opnå dette kræver det koordination ved eventuelt ansættelse af en koordinator som forestår koordination imellem kommunernes sociale arbejde. Siumut vil arbejde for realisering af dette.

- Det bør for alvor opnås, at psykisk syge kan have understøttende hjælp ved deres henvendelser.
- Man bør arbejde for, at psykisk handikappede skal kunne hjælpes med alternative løsningsmuligheder.
- Det skal sikres, at samtlige kommuner kan ansætte socialrådgivere ved skolerne.
- Den sociale sektor mangler varme hænder; der vil i fremtiden være forholdsmæssigt mange ældre og derfor skal man sikre det fremtidige personale indenfor området.
- Rettigheder inden for sociallovgivningen, f.eks. for forældre med handicappede børn, skal synliggøres, især på de steder med offentlig adgang og hvor den gruppe indfinder sig med jævne mellemrum, dette skal udføres i forening med handicaptalsmanden.
- Det er en lovmæssig ret, at kunne få et hjem, derfor skal der være mulighed for midlertidig bopælsmuligheder for de hjemløse, indtil disse får et permanent hjem.

PERSONER MED HANDICAP

Med henblik på at vi kan og skal værne om menneskerettighederne for handicappede, har man med Siumut ved roret etableret en handikaptalsmand, ligesom loven om personer med handicap er blevet revideret.

Hjælpeforanstaltninger samt støtteforanstaltninger for personer med usynlige handicap skal løbende forbedres og tilpasses. Offentlig hjælp tilpasses så den i bedst muligt omfang matcher de behov der er i hjemmet. Ligeledes skal døgninstitutioner tilpasses efter deres behov og sikres bedst mulig bemanning i deres drift.

Der skal efter de handicappedes evner og arbejdsegnethed samt ved tilpasning efter den ansatte og virksomhedens gevinster søges efter arbejdsmuligheder.

Der skal i samarbejde med storkommunerne, realiseres for, at forældre til handicappede børn, som bor i døgninstitutioner i andre byer, får retten til en årlig besøgsrejse til barnets opholdssted.

Samfundet og omgivelserne skal ved lov gøres egnede til at integrere de handicappede personer, således at f.eks. kørestolsbrugere kan få uhindret adgang til offentlige tilgængelige arbejdspladser, myndigheders og kommuners kontorer samt til banker o.l.

For at sikre at personer med fysiske og psykiske handicap får bedre pleje, skal der uddannes flere plejepersonale til denne gruppe og sikre at de nuværende ansatte får udvidet deres muligheder for at få yderligere kompetencer indenfor deres fag.

Man skal have udbygget boliger, skoler og service/-pleje efter behov for personer med fysiske og psykiske handicap. Økonomiske bevillinger der skal matche dette behov skal udredes ved samarbejde imellem kommunerne og Grønlands Selvstyre.

Omsorgen for personer med psykiske handicap skal forbedres kontinuerligt og behandlingstilbud til misbrugere skal udvikles løbende.

Boliger til fysisk handicappede skal øges gennem byggeri af boliger der passer til deres behov, ligeledes skal der etableres døgninstitutioner for borgere med handicap i sådan en grad, at disse ikke kan tage vare på sig selv.

Der skal ydes bedre service til forældre med handicappede børn. Der skal arbejdes for, at der bliver flere ansatte – svarende til de personer som loyalt arbejder fast med bestemte borgere med handicap. Det er ligeledes nødvendigt at de personer der med handicap er flyttet til en anden by, får en mere simpel og fleksibel service/-pleje. Hvis de handicappedes vilkår skal forbedres, er det nødvendigt at der er god og fortrolig kontakt til forældrene. Der skal være en koordineret og tilfredsstillende ordning for de handicappedes besøgsrejser til deres familier.

Der skal være løbende opkvalificering af personale der arbejder med borgere med fysisk og psykisk handicap.

Der skal udarbejdes strategier for at sikre, at man i en tidlige fase kan stille diagnoser hos personer med usynlige handicap, og Siumut vil forbedre servicen over for disse. Mulighederne for at bane vej for, at aflaste forældre med usynlig handicap i hverdagen, skal undersøges.

For at sikre tidlig indsatser for denne persongruppe, skal daginstitutioners personale have mulighed for at få opkvalificering om de handicappede.

Der skal banes vej for, at lette hverdagen for forældre med handikappede børn, dette skal realiseres ved, at bane vejen for særtiltag for denne befolkningsgruppe.

FOREBYGGELSE OG BEHANDLING

Det er igennem det forebyggende arbejde, at en bedre livsførelse hos befolkningen kan realiseres, hvilket bør ske i samarbejde med alle relevante instanser. Det forebyggende indsatser skal til stadighed udbygges – både centralt og omkring de lokale bosteder på kysten. Borgerne skal medinddrages i de forskellige forebyggende tiltag.

Rådet for forebyggelse som er landsdækkende, skal til stadighed fremkomme med forslag til målsætninger, efter metoder og værdier som tilpasset til vores samfund.

Forebyggelsesrådet skal til stadighed fremkomme med forslag til målsætninger, metoder og deres tilpasning til vores samfund.

PAARISA skal være det organ, der har ansvaret for fremme af forebyggende sundhedsmæssige samt oplysende indsatser i Naalakkersuisut og det kommunale regi. Siumut vil arbejde for, at PAARISA's gode initiativer bliver mere udbredt, der skal i samarbejde med Naalakkersuisut og storkommunerne udarbejdes strategier for mangfoldiggørelse af disse initiativer. I dag bruger vi mange økonomiske midler til PAARISA og INUUNERITTA og samarbejdet omkring økonomien - især efter kommunesammenlægningerne - skal være mere måltættet og koordineres bedre.

Det er nødvendigt at misbrug og afhængighed af sukker bliver anerkendt som sygdom. Der skal arbejdes for tidlig indsats over for misbrug og afhængighed af sukker.

I dag er der rigtig mange unge mennesker der får foretaget abort og det går stærkt udover selvværdet hos mange unge borgere og er en tung byrde for sundhedsvæsenet. Forebyggende indsatser skal udbredes der hvor de unge mødes, dvs. i klubber, idrætsforeninger o.l.

De præventive opgaver skal opprioriteres; ligesom behandlingen af seksuelle krænkelser og ofre skal kunne gå i gang.

Forebyggende indsatser mod tobaksrygning skal ske som tidlige indsatser, idet tidlig start på tobaksrygning øger sandsynligheden for at man bliver misbruger af euforiserende stoffer.

Misbrugsbehandling af alkoholikere, narkomaner samt ludomaner, skal samles under ét i sundhedsvæsenet. Behandlerne skal være ansat i sundhedsvæsenet og de borgere der har behov derfor, skal have mulighed for gratis misbrugsbehandling. Der skal som følge af misbrugsbehandlingerne, tage de forskellige misbrugsbehandlingsmodeller op til revision og se om disse er egnet eller om andre former er mere egnet, såsom Minnesota Modellen.

Vi skal bane vej for at borgerne ved bostederne deltager i sunde og positive fritidsaktiviteter.

Med tanken om, at der hvert år afsættes og bruges store økonomiske summer indenfor socialområdet, skal man henlede tanken i retning af, at man i stedet for afsætter større midler til forebyggelse og rådgivende arbejder, dette vil betyde, at man i sidste ende vil spare midler indenfor socialområdet.

NATIONALE SKIKKE – KULTUR

Kalaallit Nunaat skal ledes på baggrund af vort eget sprog – Kalaallit Oqaasii (Det Grønlandske Sprog) - som det officielle sprog. Derfor skal en lov der beskytter vort sprog opbygges.

Siumut har til formål at skabe et godt og selvstændigt kulturliv, hvilket vi bl.a. kan markere og understrege ved at oprette en ”Kulturens Dag”.

Et velfærdssamfund defineres også ud fra et folk, der har et aktivt kulturliv og som skaber gode samt livlige fritidsaktiviteter. Vi er alle forpligtiget til, at være med til at skabe de bedste kulturelle betingelser for vore landsmænd således, at alle kan være med i kultur- og fritidsaktiviteter og andre oplysende initiativer i lokalsamfundet.

Et veludviklet kulturliv skal have sit afsæt med basis i samfundet og dets ønsker. Siumut mener, at tilskuddet til kulturlivet, skal være i overensstemmelse med de politiske målsætninger.

Siumuts mål er, at det grønlandske sprog i Vort Land, skal benyttes tilfredsstillende i fremtiden og at de grønlandske forfattere, får de bedst mulige rammer for deres virksomhed ved at etablere en forfatterskole. Siumut vil arbejde for, at vi her i landet igen får vort eget trykkeri. Siumut vil arbejde for at forfatternes værker fra datiden, som i dag kan være svære at anskaffe, bliver genoptrykt. I forbindelse med genoptrykningen skal man ligeledes arbejde for at disse udkommer som E-Book og lydbøger.

Siumut har sat sig et mål om at det offentliges virksomheder skal have det grønlandske sprog som det officielle sprog – vort sprog – dette skal være driftssproget. Siumuts mål er man inden år 2025 har nået målet om at sproget skal være rent grønlandssproget, hvilket vil være gældende for de offentlige virksomheder og de ansatte der endnu ikke har lært vort sprog vil få mulighed for at lære vort sprog, da det vil være et krav.

Med hensyn til journalistiken i Vort Land, skal der satses meget mere på de decentrale udsendelser ved at give disse bedst mulige rammebetingelser. For at opnå det bedst mulige kvalitetsniveau i nyhedsdækningen, satses der på, at der er ansat uddannede journalister og teknikere på alle TV- og Radiostationer. Medierne skal styrkes, da disse er vigtige for demokratiet. Servicekontrakter for nyhedsmedierne skal fornyes, så både kontrakterne og medierne bliver mere tidssvarende. Redaktører skal ansættes ud fra deres viden om samfundet, dets værdier og sprog.

For at opnå stærkere mediedækning, vil Siumut lave strategier, der til dagligt kaldes for ”medie-forlig”. Formålet med dette arbejde vil være, at der via Inatsisartut skal dannes rammer for medierne, der tilgodeser vilkår og udvikling indenfor medieverdenen.

Bevaring af stednavne er en del af bevaringen af vores nationale skikke og historie. Derfor skal registrering af stednavne og oplysning om disse føres til livs

Indsamling af fortællinger, lokalhistorier, der har vigtig kulturel værdi, skal opbevares i lokalmuseer, Grønlands Nationalmuseum og arkiv og andre relaterede biblioteker. Der skal være bedre muligheder for at

forske i vore kulturelle arv. Elever og studerende skal have lettere adgang til, at indhente oplysninger omkring vores kulturelle arv. Borgerne samt turisterne skal have adgang til at kunne komme ind og se på de specielle kulturelle arvegenstande der indsamles til eftertiden. Derfor skal forbedringer af museer og udbygning af disse foretages.

Kunstnere, husflidsudøvere, forfattere og musikere, skal have mulighed for at dygtiggøre sig indenfor deres fag, ligesom deres mulighed for at have et sted; hvor de kan have fokus på deres fag skal forbedres. Da Selvstyret medfinansierer driften af Katuaq, skal der på Katuaq's foranledning banes vej, for at formidle kulturelle produktioner rundt om på kysten. Vi skal have et tættere kulturelt samarbejde med Norden, samt vore stammefrænder mod vest.

Vi kan ikke komme uden om at skulle styrke det grønlandske sprog i Nuuk. Derfor skal der foretages en særlig indsats for at sikre sprogets bevarelse.

Kunst, teater, musikudøvelse, sang og idræt skal være det vigtige grund elementer i undervisningen ved børnehaverne, folkeskolen og andre uddannelsesinstitutioner.

Der skal gøres en større indsats for den stadigvæk voksende filmindustri her i landet, dette skal bl.a. sikres ved etablering af et filminstitut.

Siumut vil arbejde for, at bøger som er forfattet af lokale skal trykkes her i landet.

For at bevare vores fangsttraditioner, så skal man i forbindelse med kvotetildelinger af kvoterede jagt dyr, tildele særlige kvoter til fangere der driver fangst på traditionel vis.

IDRÆT

Det fysisk og åndeligt sund samfund skabes blandt andet ved at øge idrætstilbuddene.

Siumut Støtter Timersoqatigiit Kattuffiats målsætning om, at Grønland bliver mest fysiske aktive land i verden i 2030.

Siumut støtter op omkring Grønlands Idræts Forbund (GIF) initiativ igennem "Aalasa", et initiativ med målsætning om, at Grønland skal være det mest fysiske aktive land i 2030. Siumut støtter ligeledes fuldt op omkring og være en del omkring strategien om, at gøre børn og unge mere fysisk aktive, forbedring af frivillighedsarbejdet, flere typer fysisk aktivitetsformer og idrætshaller som byder ind til mere fysiske aktiviteter.

Siumut ser det som vigtigt, at idræts- og kulturlivet i bygderne til stadighed styrkes og, at vi tillige etablerer mindre idrætsanlæg/samlingssteder, som er tilpasset efter bygdernes behov. Siumuts mål er, at skabe fritidsanlæg, der kan bruges hele året.

Der arbejdes for en idrætshøjskole - selv efter etablering af idrætshøjskolen, skal der altid, i samarbejde med udenlandske aktører, være muligheder for at benytte idrætsskoler uden for landets grænser.

Hundeslædekørsel er med til, at sikre vores kulturelle arv, derfor er det vigtigt for Siumut, at man i samarbejde med hundeslædernes landsorganisation fortsat arbejder for bevarelsen af hundeslædekørsel.

Siumut vil bane vej for, at trænere og ledere, der arbejder med børn og unge får bedre arbejds vilkår og gode rammer for deres daglige arbejde. Børn og unge skal have sunde fritidsaktiviteter i form af idrætsaktiviteter, kulturelt baserede aktiviteter, ungdomsrelaterede aktiviteter, for eksempel i form af musik m.m. Fritidsundervisnings aktiviteter skal styrkes.

Der skal gøres en indsats for at der her i landet kan drives sport på et professionelt niveau. Ligeledes skal landsholdsudøveres muligheder for udvikling muligheder for, at blive endnu dygtigere sikres.

Siumut arbejder for at vort land under eget flag, kan stille op til OL og andre internationale stævner.

Her i vores land er E-sport i fremgang. Derfor støtter Siumut at E-sport bliver en anerkendt sportsgren her i landet.

MENIGHEDEN – KIRKEN

Siumut vil opnå, en Kalaaleq der åndeligt og kropsligt er tryk samt som også er samarbejdende. Indre styrke og en god livsform er en del af Siumut's ånd.

Grundlaget for den officielle religion, er baseret på troen; Protestantiske Lutheranisme.

Religion er individuel baseret på det enkelte individs følelser, derfor skal der være frihed til og mulighed for, at de forskellige trosretninger har deres virke i Vort Land.

Siumut har respekt for at den Lutherske Menighed i Grønland, køres på linje med den danske folkekirke. Siumut mener at menigheden, i samarbejde med bispesædet og dets repræsentanter, køres af menighedsrådene. Siumut vil, i samarbejde med de højeste præsteskabs myndigheder og dens repræsentanter, fortsat støtte tilpasninger.

Undervisning, uddannelse og videreuddannelse af forhenværende og kommende kirkelige medarbejdere fortsættes og tilpasses efter nøje samt bestemte planlægninger. Undervisning af kateketer reformeres, således der hvert år, kan optages nye kateket kandidater.

Bygninger der tilhører den grønlandske menighed, kirker, præsteboliger o.l. renoveres så disse bliver tidssvarende og vedligeholdes løbende. Ansvar for administrering af præsteboliger, overdrages til Boligselskabet INI A/S.

Det er også et vigtigt emne for Siumut, at kateketer i bygderne og yderdistrikterne som ansættes fra det ene sted til det andet har gode og tidssvarende boliger til rådighed, herunder skal deres indbo kunne fragtes på offentlighedens regning, som så mange andre offentlige ansatte.

Man skal ligeledes være åben overfor, at der i yderdistrikterne kan være kateketer som tillige fungerer som organister.

KOMMUNER

Siumut har helt fra starten respekteret de enkelte kommuners selvbestemmelse og vil fortsat arbejde ud fra denne forudsætning. Siumut arbejder for, at de enkelte kommuner selvstændigt økonomisk og opgavemæssigt er under udvikling, dette også som led i de nye opgaver og aftaler som led i den kommunalereform.

Der skal dannes samme rammer for alle kommunerne henset til organiseringen og driften, dette for at sikre at disse driftsmæssigt er på ligefod med hinanden.

Efter kommunalreformen har det vist sig, at indlemmelse af Tasiilaq og Ittoqqortoormiit under Kommuneqarfik Sermersooq har medført ulemper og svækkelse hos borgerne på alle led og kanter. Østgrønland skal igen udvikles ud fra borgernes identitet og selvstændighed. Derfor vil Siumut arbejde for, at Østgrønland bliver en selvstændig kommune.

Siumuts grundlæggende kommunalpolitiske målsætninger er, at:

- Som led af den kommunale reform, skal beboerne på de enkelte steder, ikke have mindre demokratisk indflydelse, det er derfor vigtigt for Siumut, at de enkelte steder selv skal stå for driften, udfra det stedlige og individuelle vilkår.
- Der er behov for, at de folkevalgte på de forskellige kommuner, får deres beføjelser styrket, ligeledes skal det sikres, at lovdefinitionen på kredsmandat gøres utvetydig.
- Alle rammer for udviklingsmuligheder ved samtlige beboelser skal være ens og der skal arbejdes for dannelse af en kommunesammenslutning, således at de forskellige kommuner skal kunne tilbyde de samme vilkår til deres indbyggere.
- Uanset bosted i landet – skal vil have samme trygge vilkår.
- Samtlige bosteder skal sikres medindflydelse omkring samfundsudviklingsmæssige spørgsmål – dette skal sikres i regerings regi.
- Det skal være mere attraktivt at kunne udvikle hver enkel bosted, for beboelse og for økonomisk udvikling. Hovedstaden, byerne og bygderne samt regionerne, har hver deres egne særlige kendetegn og har deres egen naturlige styrke som giver muligheden for udvikling.
- Borgerservice i kommunerne, beskæftigelsesmuligheder og økonomiske vilkår - der skal indenfor denne udvikling være samme rammer for samtlige kommuner og bosteder.
- I arbejdet med kommunernes udvikling skal storkommunens evne til at klare sig selv økonomisk, socialt og miljømæssigt være grundlaget for udviklingen.
- Udviklingen i kommunerne sker på grundlag af kommunernes styrker og muligheder.

- Organisering af kommunalbestyrelserne skal reformeres.
- Tiltag for udvikling i kommunerne skal komme af kompetencer og styrker hos de forskellige beboelser.
- Udviklingen af kommunerne skal fremmes ved tæt samarbejde imellem Selvstyret, Kommunerne, virksomhederne, organisationer og andre berørte aktører.
- I de offentlige ejede selskaber med bestyrelser, skal hjemkommunen sikres en bestyrelsespost.
- På de fleste udviklingsstadier er det storkommunerne, der har ansvaret, derfor skal de store sagsområder som kommunerne står for, tilstadig udvikles på grundlag af de aftaler, der er indgået.
- Storkommunerne har pligt til at give bygderådene de størst mulige kompetencer i deres bygd.
- Der henvises her til de af bygdekonferencen 2017 opstillede målsætninger.
- Der skal være en sammenslutning for storkommunerne.

Siumut er åben overfor en mulig tilpasning af storkommunenordningen, såfremt dette er et krav af flertallet af borgerne samt hvis dette er et krav fra en enig kommunalbestyrelse.

Siumut vil sikre, at storkommunerne bliver selv bærende ud fra kommunernes særpræg, værdier og styrker. Erhvervsudvikling i storkommunerne skal baseres på udnyttelse af både levende og ikke-levende ressourcer. Det er naturligt at storkommunerne samarbejder med udlandet omkring udviklingen og andet der vedrører deres erhvervsmuligheder.

OFFENTLIG ADMINISTRATION

Det Grønlandske sprog skal være grundlaget for den offentlige administration i vort land.

Organiseringen og sammensætningen af den offentlige administration skal til enhver tid svare til sammensætningen og organiseringen af det Grønlandske samfund. For, at nå denne milepæl skal der foretages undersøgelser af sammensætningen af organisationsstrukturen ved den offentlige administration, disse former for undersøgelser skal afklare, hvor der vil være behov for organisationsmæssige og strukturelle ændringer.

Ved samtlige sektorer hvor der er behov for ændringer, skal der arbejdes for, at et passende antal hjemmehørende ansættes, hindringer skal elimineres, og der skal etableres kompetencegivende muligheder. Disse former for ændringer og tilpasninger indenfor den offentlige sektor vil ikke kunne udføres fra den ene dag til det andet, derfor vil Siumut arbejde for, at disse ændrings og tilpasningsformer vurderes og fornyes hvert 4. År.

Der skal arbejdes for at mindske udgifterne i de offentlige administrationer, desuden skal der arbejdes ihærdigt på, at formindske omkostningerne til tolkning som i dag er stadigvæk er en stor del af de afsatte økonomiske midler indenfor den offentlige sektor. Herunder skal man i forbindelse med ansættelse af ledere kræve kendskab til samfundet, samtidig vil det være et krav at man har kendskab til vore værdier og vort sprog og folk, kandidater der indfrier disse betingelser vil blive foretrukket for, at kunne komme i betragtning til disse stillinger.

Siumut vil arbejde for, at digitale remedier til oversættelsesopgaver som ved samfundets bekostning har været udviklet, bliver offentlig tilgængelige. Derved vil man opnå en mere skriftlig forståelse indenfor de forskellige grupper af befolkningen.

Der skal arbejdes for, at de offentlige virksomheders tryksager bliver trykt her i landet.

SELVSTYREEJEDE VIRKSOMHEDER

Det skal undersøges, om det er gavnligt for samfundet at decentralisere de selvstyrejede virksomheder, der befinder sig i Nuuk, således at disse flyttes ud på kysten.

Der skal arbejdes for at flytte selvstyrejede virksomheder fra Danmark til Grønland.

På de forskellige selvstyrejede virksomheder skal man ved rekruttering af ledere kræve kendskab til samfundet, samtidig skal det være et krav at man har kendskab til vore værdier og evner, samt vort sprog og folk der indfrier disse betingelser vil blive foretrukket ved evt. udnævnelse til stillingerne.

Besættelse af bestyrelsesposter skal ske ud fra kvalifikationer, hvor viden om samfundet, værdier og sprog skal have afgørende faktorer i vægningen besættelsen af disse poster.

Siumut mener, at det er nødvendigt og formålstjenligt med klare og tydelige rammer inden for de Selvstyre ejede virksomheder, dette vil bevirke, at man på vegne af befolkningen og som repræsentanter for virksomhederne, vil man kontinuerligt og med klarhed tage opfølgninger og revideringer af de stillede forventninger og krav fra Naalakkersuisut, derved vil man tilpasse driften i takt med udviklingen i samfundet. Derfor støtter Siumut op omkring politisk forlig om ny ejerskabspolitik, derved også en bred politisk enighed derpå.

Man kan ikke komme uden om, at der skal herske koordination imellem de offentlig ejede virksomheder, præcis som den koordination af den daværende GTO, såsom indenfor byggerier, byggemodninger m.v., denne form for koordinering vil være formålstjenlig i dag. Ved byggemodninger i landet, skal man ikke komme uden om bygderne.

Siumut finder det vigtigt, at man nøje følger op på de politiske rammeaftaler der er iværksat, og Siumut skal ligeledes tilkendegive, at det er vigtigt at man kan stille krav om, at man også i bestyrelserne uden omsvøb skal følge disse rammeaftaler.

PRIVATISERING

I relation til samfundsstrukturen, kan borgerne med fordel have mere direkte medindflydelse og ansvar, hvorfor Siumut sagtens kan gå med ind til, at man giver muligheder for, at nogle af de selvstyrejede selskaber overtages af private, så længe at det ikke går ud over den samfundsmæssige service og ikke skader vores samfundsøkonomi samt i øvrigt er sikret en solid drift. Man skal dog være agtpågiven overfor, at privatiseringen af de Selvstyre ejede virksomheder ikke forhastes.

Nogle af de selskaber som forestår servicering af hele Grønland, skal ikke privatiseres bare for privatiseringens skyld, idet formålet med den samfundsmæssige servicering hele tiden skal være forankret på et solidt grundlag.

I forbindelse med salg og privatisering af de Selvstyrejede virksomheder skal man sikre, at man tager højde for følgende:

- Der må ikke ske nogen form for forringelse af den offentlige service som virksomheden yder i relation til de samfundsmæssige forpligtelser.
- I forbindelse med privatiseringen skal det så vidt muligt sikres, at borgerne har medejerskab og er medansvarlige, man skal også tage højde for, at de almindelige forretningsmæssige principper overholdes.
- Ved privatiseringen skal det sikres, at borgernes økonomiske og erhvervmæssige ressourcer ikke forringes.
- Ved privatisering skal det sikres, at hjemmehørende arbejdskraft anvendes, og at man passer godt på det grønlandske folks kulturelle værdier.
- Ved privatiseringerne og handel med udlandet, skal der tages hensyn til vores lands økonomiske konkurrenceevne.

Siumut arbejder for - Et Grønland der giver muligheder til initiativrige iværksættere på baggrund af et samlet folks målsætninger og interesser.

RETSVÆSENET

Siumut finder det særdeles vigtigt, at Grønland i et fremtidsperspektiv overtager retsvæsenet, dog skal man sikre sig, at staten først har udviklet og forbedret alle de berørte institutioner. Siumut finder det vigtigt, at retsvæsenet og kriminalforsorgen overdrages til Grønland, når det bliver økonomisk forsvarligt at drive disse.

Siumut vil arbejde jf. Retsvæsenkommissionens indstillinger gennem medlemmer i Inatsisartut, Naalakkersuisut og Folketinget.

Endvidere vil Siumut arbejde for:

- Vort Lands retsvæsen tilpasses efter forholdene i Vort Land.
- Det er nødvendigt at udføre retssager med uddannede jurister.
- Forsvarerne skal til stadighed sikres uddannelse og kurser.
- Det skal være målet, at såvel den forurettede som den tiltalte, får bedre behandlingsmuligheder.

FORANSTALTNING OG KRIMINALFORSORG

Det er målet, at domfældelsen af den tiltalte, skal afpasses forbrydelsens karakter. Der skal ligeledes tages hensyn til de gældende forhold, samt den forurettedes levevilkår.

Det er målet, at ofre får en bedre omsorg og service, her tænkes ikke mindst på en hurtig hjælpeindsats til ofre, ligesom der skal være en kontinuerlig oplysning om hvor man som forurettede kan hente hjælp.

Servicering af befolkningen hos de respektive retsinstanser skal udvikles til, at være mere fleksibel, samarbejdende og koordinerende.

Ud fra tidligere nævnte er det nødvendigt at de foranstaltede bliver indsat i sikre omgivelser, dette med hensyn til offeret og den foranstaltede selv. Staten skal afsætte midler for etablering af detentioner i bygderne, dette for at rette op på de særdeles uacceptable forhold i bygderne, og i dette initiativ er det bydende nødvendigt at Selvstyret og kommunerne ligeledes deltager aktivt.

POLITI

Siumut arbejder for at hjemtage politiområdet og kriminalforsorgen.

Rekrutteringen skal optimeres med henblik på ansættelse af flere grønlandske politibetjente, hvilket kan ske ved at forbedre de arbejdsmæssige forhold og ved at gøre det mere attraktivt at være politimand.

Med Siumut i front, har man indenfor de grønlandske politi's rækker, i dag opnået en løn der svarer til de arbejdsmæssige forhold og ansvar – ligeså en pension. Både løn og pensionsforholdene svarer nu til det danske politi løn/-pensionsniveau.

Når politiområdet hjemtages til Vort Land, så skal miljø- og fangstkontrol varetages af politiet, således, at politiet også overtager uddannelsen af miljø- og fangstkontrol betjentene.

Selv om staten har det overordende ansvar for politiuddannelsen, så mener Siumut at sprogkundskaberne på det lokale sprog skal have større vægt og at man ikke bør afvise ansøgere på grund af lave dansk kundskaber.

Desuden mener Siumut at det er bekymrende at man i gennem de sidste mange år har kunnet bemærke at grønlændere der har været hos politiet i en menneskealder, søger andre steder hen, og det bør ikke være en hæmsko for den enkeltes karriere at være grønlænder. Der optages kontakt til den danske stat omkring denne problemstilling – med henblik på udredning af dette.

UDENRIGSFORHOLD

Siumut arbejder for, at vort land i al henseende selvstændigt kan opsøge og lave aftaler med andre lande.

Vort Land står i de kommende år overfor store og tunge udfordringer. Verdenssamfundet nærmer sig hastigt vores dør og banker snart på, den verden vi lever i har ændret sig meget, som led i krigen i Europa, er det umiskendeligt, at det kræves at vi skal tænke og handle i andre baner, dette medbringer dog også andre alternativer for os. Vi lever i et enormt land, et land med lange geografiske afstande, et land der på nogen måde ikke kan samlignes med andre lande i verden. Blikket fra den globale verden er rettet mod vort land og dette giver anledning til, at tage et ansvar – ansvaret som giver os flere forskellige muligheder, hviler ikke alene på vore skuldre, men også i aller højeste grad udenfor den verden vi lever i. Vi skal herfor arbejde for, at underbygge disse givne muligheder.

Grønland skal være klar til disse enorme udfordringer og der skal i fremtiden arbejdes hårdt for, at kunne tangere disse enorme udfordringer, og vi skal herfor også i takt med den stigende globale økonomi som får mere og mere fælles træk, være en aktiv medspiller, en medspiller som proaktivt udvikler sig indenfor denne form for handel.

Dette er vejen til en alsidig samfundsøkonomisk indtjening, vi skal herfor på baggrund af dette bruge endnu flere ressourcer på at lave prioriteringer og derved lave bedre handler med vore nabolande som har en vigtig indvirkning i vores samfundsøkonomiske indtjening. Siumut mener, at det er på tide, at vi går bort fra den vareforsyning som alene kommer fra en retning, vi skal begynde at tænke i andre baner og søge kortere og mere fleksible handelsruter samt skal vi være endnu mere innovative omkring vores selv/-forsyning/-forsørgelse.

Vi skal til stadighed fortsat arbejde på, at vi i fremtiden også skal være et land hvor krig aldrig har hersket, de centrale i dette arbejde skal være, at uanset hvor i verden konflikter skulle befinde sig, skal disse konflikter aldrig nogensinde føres ind i vores land. For at sikre dette, skal samarbejde med andre lande føre til udvikling af sikkerhedspolitiske og beredsskabsmæssige anliggender, hvor også den grønlandske befolkning og dets virksomheder inddrages. Siumut finder det vigtigt, at vort land skal regeres under hensynstagen og respekt for de love der er lavet imellem de forskellige lande i verden, fundamentet for styringen af vort land skal være, at vort land skal være et land hvor våbenkonflikter ikke hører hjemme, men hvor freden altid skal herske.

Siumut vil udvide, forstærke og fortsætte samarbejdet med vore stammefrænder igennem ICC, som er velorganiseret og som har plantet begge fødder solidt i blandt verdenssamfundet.

Siumut forsvare ICC's vigtigste mål og interesser ved,

- At forstærke samarbejdet i Arktis med vore stammefrænder.
- At forsvare det arktiske miljø.
- At fremføre Inuits rettigheder og interesser i respektive fora hos verdenssamfundet.

- At være fuldt ud politisk engageret, i alle spørgsmål som angår arktisk politik og levevilkår i blandt de arktiske folk.

Der skal hos befolkningen ved arktis og andre lande med oprindelig folk, kunne rejses frit rundt imellem landende, uden at være hindret af landegrænser. Dette skal give anledning til, at denne gruppe også skal kunne udveksle arbejdskraft indenfor erhverslivet.

Det er Siumuts målsætning, at de folkevalgte i arktis, hos de oprindelig folk skal indgå et større og breddere samarbejde, eksperterne indenfor det arktiske liv og dets udfordringer samt muligheder, er os, derfor er det yderst vigtigt at samarbejdsrelationerne forstærkes i arktis.

Siumut ønsker, at det nordiske samarbejde fortsat sættes højt og bør forbedres samt skal Grønland have størrere indflydelse indenfor dette råd. Grønlands mere indflydelse i nordisk samarbejde skal have retningen i, miljøbeskyttelse, grøn energi, beskyttelse og forsvarlig udnyttelse af levende naturrigdomme og med hensyn til ønsket om, at opnå bedre medindflydelse omkring vore arktiske farvande. Derfor ønsker Siumut, at vi får repræsentant ved Nordisk Råd.

Siumut anser samarbejdet med Arktisk Råd som vigtigt. Siumut mener, at samarbejdet i Arktisk Råd giver bedre muligheder for en grundlæggende dialog omkring miljøet, samtidig med muligheden for at diskutere betingelserne for de arktiske landes levevilkår burde være tilstede.

Siumut finder det vigtigt, at så længe Rigsfællesskabet eksisterer skal arktiske spørgsmål være tilstilletr til Grønland og der skal i den forbindelse udvises respekt, vi er trods alt dem der under Rigsfællesskabet bor i Arktis. Siumut fastholder derfor, at den Arktisk Ambassadør skal være fra Grønland.

Siumut ønsker at få undersøgt, om der foreligger en mulighed for repræsentation i Europarådet. Siumut mener det er vigtigt, da menneskerettighedserklæringerne for de enkelte medlemslande og Europa i almindelighed, udarbejdes i Europarådet.

Siumut finder samarbejdet med IWC og NAMMCO som vigtigt. Siumut finder det vigtigt og ønsker at fremhæve os grønlændere og vores stammefrænder i det arktiske, herunder vores vigtige placering.

Som et arktisk folk er et af vore vigtigste kendetegn, at vi ikke vil undvære vore hav- og landpattedyr, for vi lever af dem. Derfor er det af største vigtighed for fremtiden, at vi har mulighed for at forvalte, fange og konsumere disse fangstedyr på den mest bæredygtige måde. Derfor er det nødvendigt at oplyse omverdenen om, at vores levende ressourcer er grundlaget for folks åndelighed, levevis, kultur, erfaringer og økonomi.

Siumut ønsker Vort Lands handel med udlandet, politiske interesser og muligheder skal styrkes, dette via velarrangeret dialog med enkelte og flere lande.

Siumut ønsker, at Vort Land skal deltage aktivt i verdenshandelsorganisationen, WTO. Siumut ønsker desuden, at vore interesser i udenrigshandel skal ske via WTO's forpligtelser til de lande, som vi handler

med, således at de indlysende fordele herved indhentes via de samarbejdsaftaler som vi vil drage nytte af ved et medlemskab af WTO.

Siumut ønsker og arbejder for, at vi under WTO, opretter en handelsaftale imellem de arktiske lande. Derved vil det blive muligt for os og vore stammefrænder i Alaska og Canada, at åbne op for en handel med vore pattedyr til markedet i USA.

Siumut vil arbejde for, at vore folkevalgte og de folkevalgte som bor mod vest – Canada og Alaska – får et fællesforum, på den måde vil man opnå, at man i den vestlige del af Arktis får noget at arbejde sammen om, herunder også udvikling indenfor erhvervslivet.

Siumut ønsker et øget samarbejde med EU, uden at formålet dog er, at vi bliver medlemmer af EU. Siumut er glad for, at EU har etableret en EU-repræsentation i vort land. Siumut ønsker ligeledes et ligeværdigt samarbejde mellem EU og Vort Land. I ønsket om, at opnå de bedst mulige resultater og en mere ligeværdig dialog mellem Naalakkersuisut og EU, skal det fra Siumut anbefales, at der udfærdiges en ny samarbejdsaftale med EU, i denne aftale skal det centrale være fælles udviklingstiltag indenfor råstofsektoren og ved udnyttelsen grøn energi.

Siumut finder det vigtigt, at vi er med i Permanent Forum i FN. Dette forum befinder sig under ECOSOC, som er et forum for økonomi, menneskerettigheder og som er et rådgivende organ. I dette forum er der muligheder for at drøfte enkelte medlemmers dagsorden omkring oprindelige folk, økonomi- og samfundsudvikling, kulturelle emner, miljøtemaer, uddannelsesspørgsmål, sundhedsspørgsmål samt menneskerettigheder. Siumut ønsker, vi skal have adgang til talerstolen via en repræsentant, som samtidig kan være en koordinator i forhold til medlemmerne af FN.

Siumut ønsker at Vort Land som følge af sin vigtige geopolitiske placering i den Nordligste del af verden, skal have mere direkte indflydelse på verdenssamfundets udvikling. Det er derfor, at Siumut har et ønske om, at Grønland er selvstændigt repræsenteret i FN.

Siumut støtter op omkring medlemskabet af NATO som følge af samarbejdet omkring fredsbudskabet. At Vort Land bliver medlem af NATO, vil betyde, at vi vil medvirke til, at skabe en bro mellem Nordamerika og Europa. Grønland har nu egen, under foranledning af Siumut, en fast repræsentant i NATO, derved vil Grønland kunne deltage ved Danmarks NATO-møder.

Siumut mener, at vort land af andre lande anses for, at være et land som man kan stole på, som er et sikkert sted og som man politisk kan samarbejde med, denne anskuelse fra andre lande skal styrkes og udvikles yderligere.

Vort Land kan først overtage det fulde ansvar for udenrigspolitikken når vi bliver en selvstændig stat. Det er da også på dette grundlag at Siumut anser det som værende særdeles vigtigt og har det som mål at Vort Land bliver en stat.

Indtil Vort Land er blevet suverænt selvstændigt, så må vi arbejde på at samarbejde med den Danske regering, for at øge medbestemmelsen og ansvaret. Som følge af Vort Lands status som et selvstyre

område, så er de næste par år helliget udarbejdelsen af en selvstændig grundlov. I forbindelse med udarbejdelsen af grundloven skal der også tages stilling til hvorledes Vort Lands udenrigspolitiske anliggender og forsvaret af landet skal ledes af Naalakkersuisut.

Det er Siumuts mål at Vort Land skal etablere en selvstændig repræsentation i nabolandene og hos de lande som vi allerede har et tæt handelssamarbejde med. Dette vil betyde at vi i fremtiden som minimum skal have etableret repræsentationer i følgende lande: Canada, Norge, Frankrig, Sverige, Finland, England og Japan.

FORSVAR – REDNINGSTJENESTE

Med Siumut i front, skal der i vort land udarbejdes et forsvarsstrategi og en Arktisk Strategi. Vi skal udarbejde disse strategier, da udvikling og fremgang i samfundet nødvendig gør disse tiltag og dette skal udføres i samarbejde med andre lande.

Siumut er bevidst om vort lands forsvarsstrategiske vigtige placering henset til omverden. Derfor har det aldrig været vigtigere, at holde fokus og pointere at alene placeringen af Arktis ikke er vigtig for den globaliserede verden, - arktis er beboet af folk som har boet dér i mange generationer. Vi lever i Arktiske egne, hvor våben konflikter aldrig har fundet sted og med dette som central grundlag skal der udarbejdes og udvikles beredsskabs og forsvarsmæssige strategier, dog er Siumut klar over, at den verden lever i i dag, ikke længere er som den var i går, og dette gør, at vi må tilpasse os efter disse globale forhold. Det er for Siumut yderst vigtigt, at enhver af de forsvarsmæssige aspekter og som er udviklet og udarbejdet her i landet, skal være til gavn for borgerne, landet og virksomhederne. Disse tiltag skal være i mest mulig omfang være inddragende og gavnlig for landet og dets befolkning.

Siumut arbejder for, at Grønland gradvist får ansvaret for bemanningen af forsvaret, og for opnåelse dette skal der udarbejdes klare og håndgribelige planer.

Siumut vil arbejde for, at forsvarsaftalen med USA der blev indgået i 2004, skal danne et passende grundlag for vores stats tilblivelse og til stadighed udvikles derfra.

I Siumut vil vi arbejde for, at vi får det fulde myndighed for inspektionen inden for vor egen territoriale grænse. Siumut arbejder for at vi igennem uddannelser selv sørger for grænsebevogtningen.

Med Siumut i front, skal der nu etableres en beredsskabsuddannelse i Kangerlussuaq, derudover vil Siumut arbejde for, at Kangerlussuaq bliver et uddannelsessted for Politiuddannelsen, redningsberedsskabsuddannelsen og branduddannelsen. Der skal også arbejdes for, at der etableres en skole for Arktisk overlevelse. Derud over er det vigtigt for Siumut at der arbejdes for, at Kangerlussuaq bliver etableret som et af NATO's centrale lufthavne i Arktisk.

Siumut ønsker at Vort Land som følge af sin vigtige geopolitiske placering i den Nordligste del af verden, skal have mere direkte indflydelse på verdenssamfundets udvikling. Det er derfor, at Siumut har et ønske om, at Grønland er selvstændigt repræsenteret i FN.

Siumut støtter op omkring medlemskabet i NATO, da NATO er en fredsbevarende organisation. Grønland kan ved sit medlemskab af NATO være et bindeled imellem Nordamerika og Europa. Derover er det Siumuts ønske, at Naalakkersuisut er repræsenteret ved NATO-møderne. Siumut arbejder ligeledes for, at Grønland kan indgå aftaler med NATO. Den verden som vi lever i har ændret sig meget, der er stort fokus på Arktis fra omverdenen, på det grundlag har vi i denne valgperiode opnået at få en repræsentant i NATO. Intentionen skal dog hele tiden være, at vi som stat bliver medlemmer i NATO.

Siumut ønsker, at der etableres et beslutningsdygtigt forum under FN og NATO og som skal varetage, - at de forskellige love, traktater og overenskomster overholdes, og som skal arbejde på at afskaffe ulighed.

I takt med, at vort land gør sig mere i Selvstændighed, skal vi have mere bestemmelse over benyttelsen af vort land til forsvarsmæssige formål fra andre lande – med det formål vil Siumut opnå, at der laves nye forhandlinger omkring forsvarsforliget.

Det er Siumuts mål, at vi selv overtager de direkte forhandlinger med USA, omkring placeringen af deres militære anlæg i Vort Land. Med tanke på kontrakten om de senere års servicering af amerikanerbasen i Pituffik, men også her på det sidste omkring militærbasens forsyning, så er det Siumuts ønske, at Vort Land i denne sag skal have en garanti om, at vi også får noget ud af det, hvilket Naalakkersuisut i forhold til USA må arbejde på således, at der bliver gensidig forståelse og grundlag for, at få etableret nye kontrakter.

Der skal arbejdes for, at vi fastboende bliver mere inddraget i landets forsvar, under eget flag. Vi skal benytte os mere af de unge og voksne, som frivilligt ønsker, at være med i vort eget forsvar, i fiskerikontrollen og i Sirius patrulje lignende opgaver. Siumut vil opnå, at man ved verdens største nationalpark med Ittoqqortoormiit som udgangspunkt etablerer en "Park Rangers" tilsvarende ordning. I forhold til den centrale globale verden, lever vi Arktiske folk spredt rundt omkring i et enorm land, derfor mener Siumut at det vil være på sin rette plads, at vi sammen med vores stammefrænder og andre stater i Arktis skal have en større fælles indsigt i det Arktiske beredskab.

Derfor er Siumut forventningsfuld omkring den kommende beredsskabsuddannelse i Kangerlussuaq og vil tillige gøre sit arbejde for, at denne uddannelse udvikles kontinuerligt.

Siumut arbejder for at der i fiskeri og territorial kontrollen altid skal være mindst 2 skibe der udfører kontrolarbejdet, det vil sige i Østgrønland og i Vestgrønland. Der opfordres til, at der straks indgås en aftale med den danske regering desangående.

Siumut vil opnå, at der skal være fokus omkring en veletableret form for cybersikkerhed i Grønland, for at sikre dette skal der kontinuerligt udvikles kommunikations former og udstyr der kvalitets og sikkerhedsmæssigt er forsvarlige, dette både inden for den offentlige sektor og det private erhverv – denne form for kommunikationsflade skal kunne afholde hackere i at forstyrre eller helt stoppe vores nationale kommunikation, vi skal også så vidt muligt i landet rekruttere egnede der kan stå for cybersikkerheden og kompetencerne skal kontinuerligt højnes hos disse egnede kandidater. Det er Siumuts mening, at teknologier som ikke kan undværes i samfundets daglig drift, skal sikres, således at ejerskabet er i vort land.

BEREDSKAB - BRANDVÆSEN

Det er en nødvendighed at vi her i landet altid har et katastrofeberedskab. Det er nødvendigt at beredskabskommissionen er velfungerende, ligesom alle nødvendige parter i samfundet skal inddrages i kommissionen.

Der skal nøje udarbejdes klare beredskabsplaner for flykatastrofer, skibskatastrofer, naturbrande, alvorlige brande i boligblokke, tsunamier samt andre katastroferscenarier. Ligeledes skal planer for inddragelse af borgere løbende oplyses.

I lighed med de nabolande som vi ynder, at samligne os med skal vi have, lokale beredsskabsuddannede som vi kan trække på, eksempelvis i forbindelse med tsunamier. Et beredskab der svarer til Island og Canada skal etableres i landet.

Siumut vil arbejde for at beredskabsplanen løbende bliver tilpasset og fornyes. Det skal sikres at borgerne fortsat kan leve deres trygge dagligdag, uanset hvor i landet de bor.

Styrelsen af beredskabet skal reformeres i forening med de implicerede parter.

Der skal planlægges og tildeles klare bestemmelser om ansvar og pligter ved en katastrofeindsats.

Der skal arbejdes for at beredskabspersonalet bliver aflønnet i et trygt og passende niveau samt et niveau der svarer til de tildelte ansvarsområder, i lighed med almindelig lønnet ansættelse.

Der skal arbejdes for at de ansatte løbende får opkvalificering i forureningsbekæmpelse til havs og til lands, ligesom der altid skal stilles passende og tidsvarende materiale til rådighed.

Oplysningskampagner hos befolkningen om forebyggelse af ulykker i havet og til lands skal blive til en obligatorisk del af dagligdagen.

Brandberedskab

For at sikre at borgere i bygder og byer har en tryk hverdag, vil Siumut arbejde for at skabe klare og lovsikret retningslinier for brandberedskabet samt for at sikre at der ikke skal stilles spørgsmålstejn ved brandmændenes virken, derfor:

En samlet brandmandskole og en skole for redningstjenesten skal etableres i Kangerlussuaq. Der skal ligeledes ske undervisning i indsatser og pligter som beredskabsfolk skal have kompetencer i.

I alle bygder og byer skal der være tidssvarende brandbekæmpelsesudstyr.

I folkeskolen og andre uddannelsesinstitutioner samt steder hvor der er behov, skal der være oplysning og undervisning i førstehjælp, vi ved, at uheldet kan være ude hvor som helst og når som helst og derfor er det essentielt, at så mange som overhovedet muligt i befolkning skal kunne yde og være uddannet i førstehjælp.

Det er Siumuts klare opfattelse, at der i alle offentlige ejede virksomheder skal forefindes en hjertestarter.

Vilkår for brandmænd skal forbedres, herunder også aflønning af brandmænd.

